

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/20/2021
Identifikačné číslo spisu:	7117205988
Dátum vydania rozhodnutia:	19.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lenka Praženková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7117205988.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Praženkovej, členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Aleny Prieцelovej v spore žalobcu FV powerhouse 3 s.r.o., so sídlom v Skalici, Nádražná 2192/35, IČO: 45 614 199, zastúpeného advokátskou kanceláriou POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., so sídlom v Bratislave, Hurbanovo nám. 1, proti žalovanému Východoslovenská distribučná, a. s., so sídlom v Košiciach, Mlynská 31, IČO: 36 599 361, zastúpeného advokátskou kanceláriou KVAŠŇOVSKÝ & PARTNERS/ ADVOKÁTI, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Dunajská 32, IČO: 51 003 848, v konaní o zaplatenie 50.231,76 eura s prísl., vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 26Cb/30/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/42/2019-850 zo dňa 20. decembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20. decembra 2019, č. k. 4Cob/42/2019-850 a rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 5.10.2018, č. k. 26Cb/30/2017-531 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 26Cb/30/2017-531 zo dňa 5.10.2018 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 50.231,76 eura s 9% úrokom z omeškania od 12.3.2017 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100% s tým, že o ich výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2. Žalobca uplatnil proti žalovanému nárok na zaplatenie sumy 50.231,76 eura titulom vydania bezdôvodného obohatenia, ktorú žalobca zaplatil mesačne po 2.092,99 eura v období od marca 2014 do decembra 2015 na základe faktúr žalovaného na základe neplatnej zmluvy. Podľa dôvodov žaloby žalovaný je prevádzkovateľom distribučnej sústavy, do ktorej je pripojený žalobca. Dňa 11.7.2013 Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej aj „ÚRSO“) vydal

Vyhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike (ďalej aj „Vyhláška“). Vyhláška pre výrobcov elektriny zaviedla novú platbu za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent), ktorá sa uplatňuje od 1.1.2014 (ďalej len „platba za prístup“). V zmysle Vyhlášky mal každý výrobca elektriny pripojený do distribučnej sústavy žalovaného (t.j. prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy) povinnosť uhrádzať platbu za prístup, a to aj vtedy, keď žiaden prístup do distribučnej sústavy nevyužíval, resp. aj vtedy, ak neuzatvoril žiadnu zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (ďalej len „zmluva o prístupe“). Žalobca so žalovaným nikdy neuzavrel zmluvu o prístupe a celý čas mu bola platba za prístup fakturovaná len na základe ustanovenia Vyhlášky, a to bez akéhokoľvek zmluvného základu. Platbu za prístup uhrádzal žalobca na základe ustanovenia Vyhlášky, ktoré bolo následne Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) označené za neústavné. Na uhrádzanie platby preto neexistoval žiaden právny dôvod.

3. Podľa súdu prvej inštancie v konaní medzi stranami bolo sporným, či zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 z 19.3.2014 je platná a či žalobcovi vznikol proti žalovanému nárok na zaplatenie sumy 50 213,76 eura, ktorú uhradil na základe faktúr žalovaného za prístup do distribučnej sústavy. S poukazom na stranami sporu predložené listinné dôkazy, podania a prednesy strán súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 11 ods. 1 písm. c/ a e/ a § 40 ods. 1 zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach, podľa § 2 písm. c/ a e/, § 3 písm. c/ a e/, § 26 ods. 23 vyhlášky ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike, § 2 písm. a/ bod 22. a 23., § 21 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike účinného do 31.8.2012 a § 2 písm. a/ bod 11 a 12 a písm. b/ body 4 a 15, § 15 ods. 1 a 2, § 26 ods. 3, 5 a 9, § 27 ods. 1 písm. a/ a b/ a ods. 2 písm. a/, § 35 ods. 1 písm. a/ až c/, § 96 ods. 7 až 9 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike účinného od 1.9.2012, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby, § 261 ods. 1, § 1 ods. 1 a 2, § 451 ods. 1 a 2, § 456 vety prvej, § 458 ods. 1 vety prvej, § 340 ods. 2, § 365 ods. 1, § 369 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka, § 1 ods. 1 nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka, § 37, § 39 a § 49a Občianskeho zákonníka, § 41, § 41a ods. 1 až 3, § 41b zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, čl. 125 ods. 3 Ústavy SR a nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 22.6.2016 sp. zn. PL. ÚS 17/2014 a mal za nepochybné, že žalobcom uplatnený nárok je dôvodný.

4. Ako predbežnú otázku súd prvej inštancie riešil platnosť zmluvy strán sporu o prístupe užívateľa sústavy regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014, pretože žalobca namietal jej neplatnosť z dôvodu rozporu so zákonom alebo jeho obchádzaním, z dôvodu nemožnosti plnenia, omylu a z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi. Nevylúčil možnosť uzavretia zmluvy podľa ust. § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObZ“), avšak v tejto zmluve nebola jasne, zrozumiteľne a určite dohodnutá cena „platba za prístup do regionálnej distribučnej sústavy“. Podľa Čl. II zmluvy žalovaný mal vystaviť faktúru za prístup vo výške podľa platných a účinných rozhodnutí ÚRSO a všeobecne záväzných právnych predpisov, pričom cena za takýto prístup nebola a nie je určená žiadnym platným a účinným rozhodnutím ÚRSO, ani žiadnym všeobecne záväzným právnym predpisom. Vyhláška ÚRSO stanovuje len cenu za prístup v zmysle zákona o energetike, nakoľko aj z ust. § 2 a 3 tejto vyhlášky vyplýva, že sa jedná o určenie spôsobu výpočtu ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny. Vzhľadom na uvedené žalovaný nemohol v zmysle predmetnej zmluvy o prístupe účtovať (fakturovať) cenu za prístup do distribučnej sústavy na základe vyhlášky.

5. Súd prvej inštancie poukázal na odôvodnenie Nálezu, z ktorého vyplývajú tieto skutočnosti a závery: „21.1 Ustanovenia § 26 ods. 23 vyhlášky o cenovej regulácii upravujú platbu uhrádzanú výrobcami

elektriny za prístup do regionálnej distribučnej sústavy, ako aj výpočet tejto platby. Výrobca elektriny je takto vypočítanú platbu za prístup povinný platiť aj vtedy, keď nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzavretú zmluvu o prístupe do regionálnej distribučnej sústavy, teda keď reálne samotný prístup do regionálnej distribučnej sústavy (t. j. právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy ním vyrobenú elektrinu na účely jej prenosu k odberateľom, resp. iným účastníkom trhu) nemá zmluvne dohodnutý.?

„21.5 Povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b) zákona o energetike na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Uzatvorenie tejto zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy je fakultatívnou možnosťou (právom) výrobcu elektriny [na rozdiel od zmluvy o pripojení do distribučnej sústavy, uzatvorenie ktorej je povinnosťou výrobcu elektriny v zmysle § 27 ods. 2 písm. a) zákona o energetike]. Iné povinnosti výrobcov elektriny, čo sa týka platenia cien za prístup do distribučnej sústavy alebo iných poplatkov či platieb mimo záväzku uhrádzať tieto ceny na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy, nie sú v zákone o energetike explicitne upravené.“

6. Poukazujúc na výklad uvedený v Náleze ÚS SR zo dňa 22.6.2016 sp. zn.

PL. ÚS 17/2014 súd prvej inštalácie rozhodol, že zmluvou o prístupe podľa zákona (o energetike) je len zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, zmluva o prístupe strán sporu zo dňa 19.3.2014 takouto zmluvou nie je. Zároveň nevyklúčil možnosť uzavretia zmluvy podľa ust. § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObZ“), avšak v tejto zmluve nebola jasne, zrozumiteľne a určite dohodnutá cena „platba za prístup do regionálnej distribučnej sústavy“. Podľa čl. II zmluvy žalovaný mal vystaviť faktúru za prístup vo výške podľa platných a účinných rozhodnutí ÚRSO a všeobecne záväzných právnych predpisov, pričom cena za takýto prístup nebola a nie je určená žiadnym platným a účinným rozhodnutím ÚRSO, ani žiadnym všeobecne záväzným právnym predpisom. Vyhláška ÚRSO stanovuje len cenu za prístup v zmysle zákona o energetike, nakoľko aj z ust. § 2 a 3 tejto vyhlášky vyplýva, že sa jedná o určenie spôsobu výpočtu ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny. Vzhľadom na uvedené žalovaný nemohol v zmysle predmetnej zmluvy o prístupe účtovať (fakturovať) cenu za prístup do distribučnej sústavy na základe vyhlášky. Súd prvej inštalácie vychádzajúc z nálezu ústavného súdu dospel k záveru, že zmluva o prístupe uzavretá medzi stranami sporu je v rozpore so zákonom o energetike, resp. ho obchádza, a preto je neplatná. Zastával názor, že žalobca pre splnenie svojich povinností výrobcu elektriny nepotreboval prístup do distribučnej sústavy žalovaného a nemal dôvod túto sústavu využívať. Žalobca dodával elektrinu priamo žalovanému a dodávka bola splnená prechodom elektriny určeným meradlom v odovzdávacom mieste výrobcu. S poukazom na odôvodnenie nálezu ústavného súdu (body 21.1 a 21.5) súd prvej inštalácie uviedol, že povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať platbu za prístup do distribučnej sústavy vzniká podľa zákona č. 251/2012 Z. z. výlučne na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy a v konaní nebolo preukázané, že by medzi žalobcom a žalovaným takáto zmluva o prístupe v zmysle ustanovení zákona č. 251/2012 Z. z. a v súlade s Nálezom ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 z 22.6.2016 bola uzatvorená, preto žalobe vyhovel.

7. Pri posúdení účinkov predmetného nálezu ústavného súdu súd prvej inštalácie vychádzal z uznesenia sp. zn. PLz. ÚS 1/06 z 11.10.2006, ktorý zjednotil právne názory senátov ústavného súdu tak, že hmotnoprávne účinky nálezov ústavného súdu vydaného v konaní o súlade právnych predpisov nastávajú ex tunc, teda anulovanie dotknutej časti právneho predpisu nastáva od počiatku, nie od zverejnenia nálezu ústavného súdu.

8. Súd prvej inštalácie nezohľadnil pri svojom rozhodovaní žalovaným predložené rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Cob/181/2017-341 zo dňa 26.10.2019 a odborné stanovisko doc. Ing. Karola Klucha, PhD., č. 39/2018 zo dňa 10.4.2018 s poukazom na dôvody nálezu ústavného súdu a v odôvodnení rozsudku vyslovený právny záver, že zmluvou o prístupe v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. je len zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

9. K návrhom na vykonanie výsluchu žalovaným navrhnutých svedkov uviedol, že tieto nepovažoval za potrebné, keďže títo by sa vedeli vyjadriť len k technickej stránke pripojenia prístupu, pričom pre konanie bolo rozhodujúce právne posúdenie oprávnenosti platby za prístup. Rovnako súd prvej inštancie neprihliadol na stanovisko Ministerstva hospodárstva SR z 20.4.2018, pretože vyhláška, ktorá určuje cenu za prístup, nerozlišuje cenu za prístup v závislosti od rozsahu poskytnutia služieb s prihliadnutím na „tri zložky“ obsahu zmluvy o prístupe, teda aj pri určení ceny za prístup sa vychádza z definície pojmu prístup, ktorá počíta so splnením všetkých „troch zložiek“ zmluvy o prístupe súčasne.

10. Úroky z omeškania priznal súd prvej inštancie podľa § 340 ods. 2 Obchodného zákonníka od 12.3.2017 do zaplatenia, t. j. odo dňa nasledujúceho po uplynutí žalobcom určenej trojdňovej lehoty na vrátenie platieb za prístup do distribučnej sústavy vo výzve, ktorá bola žalovanému doručená dňa 8.3.2017.

11. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4Cob/42/2019-850 zo dňa 20. decembra 2019, ktorým v prvom výroku potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Druhým výrokom priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

12. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že žalovaným uplatnené odvolacie dôvody nie sú naplnené. Mal za to, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, v napadnutom rozhodnutí jasne a zrozumiteľne zodpovedal otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci samej týkajúce sa existencie platnej zmluvy strán sporu zakladajúcej právo žalovaného na platbu za prístup a odôvodnil aj svoj názor na účinky nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, z ktorých dôkazov a tvrdení strán sporu vychádzal, ako tieto hodnotil a aké úvahy ho viedli k záverom vyjadreným vo výroku rozsudku. Napadnutý rozsudok preto spĺňa požiadavky vyžadované zákonom pre jeho zrozumiteľnosť a preskúmateľnosť.

13. Ďalej na doplnenie a zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že v spore bolo podstatné posúdenie, či zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto uzavretá stranami sporu dňa 19.3.2014 je zmluvou upravenou v § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., či je platná a či má žalovaný nárok na platbu za prístup dodávateľa/ výrobcu elektriny do jeho distribučnej sústavy. Obe strany sporu pritom vychádzali z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014, v ktorom rozhodol, že ustanovenie § 26 ods. 23 vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ nie je v súlade s označenými článkami Ústavy SR a dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobca a žalovaný nemali uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ktorej podstatné náležitosti sú vymedzené v § 26 ods. 5 zákona o energetike.

14. Odvolací súd nesúhlasil s názorom žalovaného spočívajúceho v tom, že aj zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 môže byť právnym základom pre účtovanie platieb, pretože žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy sa v nej zaviazal pre žalobcu ako užívateľa umožniť prístup do regionálnej distribučnej sústavy v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity odovzdávacieho miesta podľa čl. 3 tejto zmluvy a za podmienok dohodnutých v zmluve po splnení technických a obchodných podmienok prevádzkovateľa RDS a žalobca sa zaviazal zaplatiť prevádzkovateľovi platbu za prístup

do regionálnej distribučnej sústavy (čl. 1), dôvodiť § 2 písm. a/ ods. 11 zákona o energetike, § 26 ods. 3 zákona o energetike v znení platnom v čase uzavretia zmluvy zmluvou o pripojení do distribučnej sústavy, § 26 ods. 5 zákona o energetike.

15. Odvolací súd dôvodil tým, že z úpravy zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy v § 26 ods. 3 zákona o energetike vyplýva, že prevádzkovateľ distribučnej sústavy sa v nej zaväzuje rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu a umožniť prístup do sústavy a tiež prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzenej výškou rezervovanej kapacity vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za poskytnutie distribučných a súvisiacich služieb. Prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity, ktorá je - ako to podrobne vysvetľoval v podanom odvolaní aj žalovaný, odlišnou kapacitou ako je maximálna rezervovaná kapacita dojednaná v zmluve o pripojení. Predložená zmluva o pripojení však dohodu o tejto podstatnej náležitosti zmluvy podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike neobsahuje, preto nebolo možné súhlasiť s tvrdením žalovaného, že so žalobcom uzavrel platnú zmluvu o pripojení.

Zhodne so súdom prvej inštancie odvolací súd zastal názor, že distribučnými a súvisiacimi službami, za poskytnutie ktorých sa účastník trhu s elektrinou zaväzuje zaplatiť cenu na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, je potrebné rozumieť všetky tri povinnosti, ktoré z takejto zmluvy a z ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o energetike prevádzkovateľovi distribučnej sústavy vyplývajú, a to vrátane distribúcie elektriny, a ak v zmluve strán sporu absentuje dojednanie distribúcie, nemožno konštatovať existenciu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny v zmysle § 26 ods. 5 zákona o energetike. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny nebola medzi stranami uzavretá, resp. jej existenciu žalovaný nepreukázal, teda nie je daná ani existencia právneho titulu žalovaného na účtovanie a vyberanie platby za prístup do distribučnej sústavy.

16. K tvrdeniu žalovaného, že má právo na poplatok za prístup do distribučnej sústavy titulom bezdôvodného obohatenia z dôvodu faktického využívania prístupu žalobcu do distribučnej sústavy, odvolací súd uviedol, že na tento stav v plnom rozsahu dopadajú závery nálezu ústavného súdu, ktorý jasne uviedol, že ak žalobca nemá so žalovaným platne uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, nemožno od neho požadovať platbu za prístup do tejto sústavy, a teda nemôže mu vzniknúť ani nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

17. V predmetnej veci bolo nesporné, že žalobca zaplatil žalovanému platby za prístup do distribučnej sústavy a výška poskytnutého plnenia v konaní nebola sporná. Keďže nebola preukázaná existencia zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike, ktorý by žalovaného oprávňoval účtovať a vyberať od žalobcu platby za prístup do distribučnej sústavy, súd prvej inštancie správne posúdil nárok uplatnený žalobcom ako dôvodný a žalobe vyhovel, pretože žalobca plnil bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a žalovanému vznikla zákonom stanovená povinnosť obohatenie vydať (§ 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Tvrdenie žalovaného, že dobrovoľnou úhradou faktúr žalobca uznal záväzok, čím je založená právna domnienka existencie záväzku v čase uznania, nezodpovedá právnej úprave uvedenej v § 407 Obchodného zákonníka, pretože pre uznanie záväzku sa podľa tohto ustanovenia vyžaduje písomná forma (ods. 1) a právna domnienka existencie záväzku sa spája len s platením úrokov alebo čiastočnou úhradou záväzku súčasne za podmienky, že dlžník čiastočným plnením uznáva záväzok aj čo do jeho zvyšku, teda musí byť vždy zrejmé, že dlžník svoj záväzok nepopiera. Ani jedna z týchto skutočností v predmetnej veci nenastala.

18. Odvolací súd sa stotožnil s postupom súdu prvej inštancie ohľadne nevykonania všetkých žalovaným navrhnutých dôkazov, nakoľko navrhol vykonať dokazovanie výsluchom zhotoviteľa odborného posudku a zamestnanca žalovaného, ktorí sa mali vyjadriť k technickým otázkam pripojenia a

prístupu do distribučnej sústavy žalovaného. Posúdenie ne/existencie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, len ktorá môže založiť záväzok žalobcu platiť poplatok za prístup, je však otázkou právnou a nie skutkovou, preto vypočutie žalovaným navrhovaných svedkov nebolo pre rozhodnutie vo veci právne významné.

19. Záverom zhrnul, že súd prvej inštancie sa dostatočne vyporiadal aj s účinkami nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 1/06 a priklonil sa k záverom zjednocujúceho stanoviska ústavného súdu, podľa ktorého rozhodnutie ústavného súdu má účinky ex tunc. Opačný výklad je priamym popretím princípu zachovávanía ústavnosti a zároveň neprípustným absolutizovaním princípu právnej istoty (I. ÚS 51/06). Pokiaľ žalovaný v odvolaní poukazoval na novelu zákona o energetike zákonom č. 309/2018 Z. z. účinnnej od 1.1.2019 s tým, že touto novelou bolo len spresnené znenie ustanovenia § 26 ods. 5 zákona, a preto je potrebné novelizované znenie aplikovať aj na výklad pojmu prístup do distribučnej sústavy v predmetnej veci, odvolací súd odkazuje na prechodné ustanovenia k tejto novele, z ktorých nepochybne vyplýva, že platia len na platby od roku 2019 do budúcnosti, a preto treba vychádzať zo znenia citovaného ustanovenia účinného v čase realizácie platieb.

20. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) ako aj z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP.

21. Dovolateľ mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia nasledovných právnych otázok, z ktorých vyvodzoval prípustnosť podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ a c/, a to:

1/ Od nesprávnej interpretácie pojmu „prístup do sústavy“ vo vzťahu k subjektu v postavení výrobcu elektriny (ďalej aj ako „prvá otázka č.“).

Podľa dovolateľa sa otázkou interpretácie a aplikácie pojmu „prístup do sústavy“ o vzťahu k subjektu v postavení výrobcu elektriny dovolací súd vo svojej praxi v minulosti už zaoberal, pričom bol jednoznačne ustálený právny názor o vzájomnej oddeliteľnosti inštitútu prístupu a inštitútu distribúcie a vzájomnej previazanosti prístupu s právom dodávať elektrinu. Avšak podľa dovolateľa sa sudy nižšej inštancie ohľadne daného odchýlili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a inštitút prístupu do distribučnej sústavy nesprávne prepojili s inštitútom distribúcie, v dôsledku čoho dospeli k nesprávnemu právnemu posúdeniu o nepotrebnosti prístupu zo strany žalobcu ako výrobcu elektrickej energie, a preto je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

2/ Od nesprávneho právného posúdenia (ne)platnosti zmluvy o prístupe užívateľa do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.03.2014

(ďalej aj ako „druhá otázka“).

Podľa dovolateľa sa sudy nižšej inštancie pri posudzovaní platnosti zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252

zo dňa 19.3.2014 a jej interpretácie výrazne odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a svoju činnosť zamerali na vyhľadávanie dôvodov neplatnosti posudzovaného právného úkonu, v dôsledku čoho dospeli k záveru o neplatnosti posudzovaného právného úkonu v zmysle § 39 OZ, a preto považuje dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP za prípustné.

3/ Od posúdenia otázky (ne)odplatnosti žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a s tým súvisiacej vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu (ďalej aj ako „tretia otázka“).

Podľa dovolateľa sa sudy nižšej inštancie odchýlili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď tieto, napriek skutočnosti, že žalobca službu prístupu do distribučnej sústavy žalovaného užíval, pripustili bezodplatnosť prístupu, a teda oprávnenosť pohľadávok žalobcu na vrátenie platieb za prístup do distribučnej sústavy žalovaného ako platieb „bez právneho dôvodu“ (bod 39. rozsudku odvolacieho súdu), a preto považuje dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

4/ Od nesprávnej aplikácie ustanovení § 451 ods. 2 OZ na predmet sporu a opomenutie aplikácie § 457 OZ (ďalej aj ako „štvrtá otázka“).

Podľa dovolateľa oba sudy nižšej inštancie dospeli k nesprávnemu právnemu záveru o neplatnosti

posudzovanej zmluvy o prístupe, ktorá je relevantným právnym titulom vzájomného plnenia strán sporu, avšak napriek tomu, súd prvej inštancie v bode 84. svojho rozhodnutia nesprávne vyvodil oprávnenosť pohľadávok žalobcu na vrátenie platieb za prístup do distribučnej sústavy žalovaného ako platieb „z právneho dôvodu, ktorý odpadol?, ktorý právny názor odvolací súd v bodoch

22. a 26. napadnutého rozhodnutia potvrdil, avšak tento zároveň v bode 39. napadnutého rozhodnutia vyvodil oprávnenosť žalobcom uplatnených pohľadávok ako platieb „bez právneho dôvodu“. Vzhľadom na vyššie uvedené videl dovolateľ prípustnosť podľa § 421 ods. 1

písm. a/ CSP.

5/ Od posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „otázka č. 5“).

Dovolateľ mal za to, že otázka posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu ústavného súdu bola v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne s rôznymi právnymi závermi o hmotnoprávných účinkoch derogačného nálezu ex tunc/ ex nunc, z ktorých

nie je zrejma jednoznačná odpoveď na otázku hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu v prípade v čase vydania derogačného nálezu ukončených a skonsumovaných právnych vzťahov.

Dovolanie preto považoval v tejto otázke za prípustné podľa ust. § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

22. Vo vzťahu k prvej právnej otázke týkajúcej sa správnej interpretácie pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ vo vzťahu k subjektu v postavení výrobcu elektriny a jeho legálnej definície v ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike uviedol, že aj keď pojem

„prístup do sústavy“ bol kľúčovým pre rozhodnutie vo veci samej, nebol jeho výklad plnohodnotne obsiahnutý v rozhodnutiach súdov nižšej inštancie. S ohľadom na neexistenciu bližšieho odôvodnenia úvah súdov nižšej inštancie, sa dovolateľ môže v otázke interpretácie dotknutej právnej normy, ako aj právnej úvahy súdov pri formulovaní ich záverov len domnievať o smere

ich úvah, čoho dôsledkom pri odôvodňovaní tohto právneho posúdenia trpí rozsudok odvolacieho súdu aj vadou zmätočnosti podľa ust. § 420 písm. f/ CSP.

23. Súdov nižšej inštancie sa podľa dovolateľa pri interpretácii a aplikácii pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ nesprávnym právnym posúdením odchýlili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nakoľko inštitút prístupu do distribučnej sústavy nesprávne prepojili s inštitútom distribúcie, v dôsledku čoho dospeli k nesprávnemu posúdeniu o nepotrebnosti prístupu zo strany žalobcu ako výrobcu elektrickej energie. Má za to, že dovolací súd sa už zaoberal otázkou interpretácie pojmu prístupu do sústavy, pričom bol jednoznačne ustálený právny názor o vzájomnej oddeliteľnosti inštitútu prístupu a inštitútu distribúcie a vzájomnej previazanosti prístupu s právom dodávať elektrinu.

24. V ďalšom k výkladu pojmu „prístup do sústavy“ poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-239/07, Sabatauskas a iní, ktorého závery boli potvrdené aj vo veci

C-492/2014, na nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 z 22.6.2016 a na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3Obdo/18/2019, 2Obdo/9/2019, 2Obdo/15/2019, 1Obdo/13/2019, 1Obdo 18/2019, 1Obdo/25/2019 a 4Obdo/95/2018. Podľa neho z právnych záverov prezentovaných Najvyšším súdom Slovenskej republiky v uvedených uzneseniach je možné vyvodiť záver o vzájomnej oddeliteľnosti inštitútu prístupu do distribučnej sústavy a inštitútu distribúcie elektriny. Poukázal na bod 79. odôvodnenia súdu prvej inštancie, z ktorého vyplýva, že bez akéhokoľvek zaoberania sa výkladom pojmu

„prístup do sústavy“ nesprávne stroho konštatuje, že: „...žalobca pre splnenie svojich povinností výrobcu elektriny nepotreboval prístup do distribučnej sústavy žalovaného a nemal dôvod využívať túto sústavu.“ Vyššie uvedený právny názor súdu prvej inštancie v spojení s právnym názorom odvolacieho súdu (potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie) je podľa dovolateľa v rozpore s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreného v uzneseniach sp. zn.: 3Obdo/18/2019, 2Obdo/9/2019, 2Obdo/15/2019, 1Obdo/13/2019, 1Obdo 18/2019, 1Obdo/25/2019 a 4Obdo/95/2018, spočívajúceho v tom, že „bez uzatvorenia zmluvy o prístupe (...) by nemohol výrobca pôsobiť na trhu s elektrinou“. Je teda zrejme, že ak najvyšší súd konštatoval vo vyššie uvedených rozhodnutiach nevyhnutnosť zmluvy o prístupe pre pôsobenie výrobcu na trhu s elektrinou a výkon jeho podnikateľskej činnosti, implicitne je z predmetného právneho názoru možné vyvodiť aj konštatovanie nevyhnutnosti samotného inštitútu prístupu pre pôsobenie žalobcu ako výrobcu na trhu s elektrinou. Odvolací súd bez bližšieho odôvodnenia a zaoberania

sa výkladom pojmu „prístup do sústavy“ konštatoval vecnú správnosť právnych záverov súdu prvej

inštancie.

25. Ďalej bolo poukázané na to, že pojem prístup do sústavy je potrebné považovať za pojem obsahovo širší ako pojem distribúcia, a tieto nemožno stotožňovať, ide o dve samostatné navzájom oddelené kategórie, a každá z nich môže byť predmetom samostatnej dohody medzi účastníkmi na trhu s elektrinou, alebo môžu byť súčasťou jednej a tej istej dohody. Podľa dovolateľa prístupom je potrebné rozumieť už samotné právo žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, do ktorej je výrobca pripojený, pričom je na voľbe samotného výrobcu, či toto svoje právo ne/využije. Zdôraznil, že dovolací súd už v rozhodnutí sp. zn. 3Obdo/18/2019 dospel k záveru, že zmluva o prístupe uzatvorená podľa zákona č. 656/2004 Z. z., napriek absencii dojednania o distribúcii, nie je v rozpore s platnou úpravou zákona o energetike č. 251/2012 Z. z., a táto neodporuje novej právnej úprave. Podľa dovolateľa je možné vyvodiť záver, že distribúcia v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z., a ani v zmysle zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. nebola a ani nie je nevyhnutnou súčasťou pre prístup výrobcu do sústavy.

26. Vo vzťahu k druhej právnej otázke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia (ne)platnosti zmluvy o prístupe užívateľa do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014, vyvodil dovolateľ prípustnosť podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko podľa neho súdy nižšej inštancie pri posudzovaní platnosti a interpretácii predmetnej zmluvy o prístupe opomenutím aplikácie § 266 ods. 1, 2 a 3 Obchodného zákonníka v spojení s § 35 ods. 1 a 2 OZ, odmietnutím princípu priority výkladu v prospech platnosti právneho úkonu a aplikáciou prílišného formalizmu dospeli k nesprávnemu právnemu názoru o neplatnosti vyššie uvedenej zmluvy, čím sa odklonili od nižšej uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Mal za to, že súdy nižšej inštancie pri posudzovaní platnosti predmetnej zmluvy o prístupe zo dňa 19.3.2014 a jej interpretácii svoju činnosť zamerali na vyhľadávanie dôvodov neplatnosti posudzovaného právneho úkonu, v dôsledku čoho dospeli k záveru o neplatnosti posudzovaného právneho úkonu v zmysle § 39 OZ z dôvodu údajného „obchádzania zákona resp. rozporu so zákonom? a k záveru o neplatnosti posudzovaného právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 OZ z dôvodu údajne „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dohodnutia ceny?, pričom odvolací súd dané odobril a sám sa už otázkou prípadnej neplatnosti nezaoberal, len v bode 31. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia konštatoval nesúhlas s právnym názorom žalovaného.

27. Ohľadne namietanej neplatnosti právneho úkonu dovolateľ poukázal na viacero nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktoré sa zaoberali posúdením otázky platnosti/neplatnosti právneho úkonu apelujúc na deklarovaný princíp preferencie platnosti právneho úkonu zdôrazňujúc, že neplatnosť právneho úkonu je možné konštatovať len vtedy, ak tieto nedostatky nemožno preklenúť ani použitím interpretačných pravidiel stanovených v § 35 ods. 1 a 2 OZ a § 266 od. 1, 2 a 3 Obchodného zákonníka (viď nález ÚS SR, sp. zn. IV. ÚS 15/2014; IV. ÚS 340/2012; I. ÚS 242/2007; I. ÚS 640/2014; I. ÚS 243/2007 a II. ÚS 294/2018) a uznesení najvyššieho súdu (sp. zn. 5Cdo/205/2008; sp. zn. 1Cdo/58/2010; sp. zn. 4Cdo/119/2011; sp. zn. 1Cdo/48/2009 a sp. zn. 2Cdo/227/2004). Taktiež bolo uvedené, že dôvod neplatnosti je potrebné v odôvodnení rozhodnutia všeobecného súdu riadne vymedziť a podrobne vysvetliť, ktoré dojednania týkajúce sa práv a povinností strán sporu z posudzovanej zmluvy považuje za dojednané v rozpore so zákonom a prečo a s ktorými kogentnými ustanoveniami zákona je obsah právneho úkonu nesúladi. Podľa dovolateľa súd prvej inštancie vo svojom texte len alibisticky konštatuje neplatnosť zmluvy o prístupe v zmysle § 39 OZ z dôvodu údajného „obchádzania zákona resp. rozporu so zákonom? a následne v ďalšom texte neplatnosť zmluvy o prístupe v zmysle § 37 ods. 1 OZ z dôvodu údajnej „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dohodnutia ceny?. Ďalej bolo uvedené, že súdy nižšej inštancie neprihľadli ani na účel zákonodarcu a rovnako ani na vôľu strán sporu ako ani na následné správanie strán sporu počas trvania predmetnej zmluvy o prístupe.

28. Keďže v napadnutých rozhodnutiach nižšej inštancie bola neplatnosť vyvodzovaná prioritne zo skutočnosti, že zmluva o prístupe neobsahuje dojednanie o distribúcii (bod 76. v spojení s bodom 78. rozhodnutia súdu prvej inštancie a bod 31., 35. v spojení s bodom 36. rozhodnutia odvolacieho súdu) dovolateľ mal za to, že takýmto právnym posúdením sa súdy nižšej

inštancie dostali tiež do rozporu s právnym názorom najvyššieho súdu, spočívajúceho v tom, že „zmluva o prístupe uzavretá podľa pôvodného zákona č. 656/200 (napriek skutočnosti, že táto neobsahuje dojednanie o distribúcii) nie je priamo v rozpore so zákonom č. 251/2012 o energetike a táto neodporuje právnej úprave (viď rozhodnutia sp. zn. 3Obdo/18/2019, 2Obdo/9/2019, 2Obdo/15/2019, 1Obdo/13/2019, 1Obdo 18/2019, 1Obdo/25/2019 a 4Obdo/95/2018).

Implicitne je možné z takéhoto právneho názoru najvyššieho súdu vyvodiť záver, že distribúcia v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 a rovnako ani v zmysle zákona o energetike č. 251/2012 platného a účinného v žalovanom období, nebola a ani toho času nie je nevyhnutnou súčasťou pre prístup výrobcu do distribučnej sústavy žalovaného.

29. Ohľadne súdmi nižšej inštancie tvrdeného dôvodu neplatnosti „rozporu so zákonom resp. jeho obchádzania“ v zmysle § 39 OZ dovolateľ argumentoval potrebou skúmania účelu zákona a zámeru zákonodarca a to konkrétne ustanovenia § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 o energetike, odkazujúc na bod 35., 36. a 39. rozhodnutia odvolacieho súdu. Odklon odvolacieho súdu pri právnom posúdení veci potom spočíva podľa dovolateľa v tom, že podľa odvolacieho súdu akákoľvek dohoda strán sporu, ktorej predmetom je prístup do distribučnej sústavy, môže byť platná výlučne iba vtedy, ak jej obsahom je aj súčasné dojednanie o distribúcii,

resp. preprave žalobcom vyrobenej elektriny konkrétnemu koncovému odberateľovi.

Dovolateľ s daným nesúhlasí a uvedené vyvracia poukazom na už ním uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu v rámci tohto dovolania a to sp. zn. 3Obdo/18/2019, 2Obdo/9/2019, 2Obdo/15/2019, 1Obdo/13/2019, 1Obdo 18/2019, 1Obdo/25/2019 a 4Obdo/95/2018, pričom skutonosť, že distribúcia nie je povinnou náležitosťou zmluvy o prístupe medzi stranami sporu vyplýva aj zo záverov rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/18/2019, ktorý v bode 23.5. konštatuje, že zmluva o prístupe ako súčasť zmluvy o pripojení uzatvorenej v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike „neodporuje novej právnej úprave, a preto nie je potrebné, aby medzi zmluvnými stranami bola uzavretá nová zmluva podľa zákona č. 251/2012.“

V tejto spojitosti dovolateľ uviedol, že v zmysle ustanovenia § 26 ods. 5 v spojení s § 27

ods. 1 písm. b/ zákona o energetike odberateľ má právo na uzatvorenie zmluvy o prístupe

do distribučnej sústavy, pričom výrobcovi elektriny priznáva pre jeho odovzdávacie miesto výlučne právo uzatvoriť zmluvu o prístupe. V zmysle vyššie uvedeného mal za to, že žalobca nebol dodávateľom v zmysle zákona o energetike, bol len výrobcom, ktorý nemal dôvod uzatvárať zmluvu aj na službu distribúcie elektriny. Právne posúdenie prijaté odvolacím súdom je podľa dovolateľa neprimerané a nespravodlivé a výklad zvolený odvolacím súdom vlastne znamená, že účelom Nálezu je, aby výrobca nemal nikdy povinnosť platiť platbu za prístup. Odvolací súd uskutočnil striktné formálny jazykový výklad ust. § 26 ods. 5 zákona o energetike a nezohľadnil účel právnej normy. Dovolateľ zároveň poukázal na dôvodovú správu k novele zákona o energetike účinnej od 01.01.2019, ktorá uvádza, že sa ňou spresňuje definícia zmluvy o prístupe a distribúcii elektriny tak, že zmluva o prístupe a distribúcii elektriny nemusí nutne obsahovať aj distribúciu elektriny, ak túto službu výrobca elektriny nevyužíva.

Uzatvorenie zmluvy o prístupe stranami sporu obsahujúcej v súlade s § 27 ods. 1

písm. b/ zákona o energetike len dojednanie prístupu ako zákonom predpokladanej náležitosti takéhoto zmluvného vzťahu, preto nemôže byť sankcionované neplatnosťou takejto uzatvorenej zmluvy z dôvodu jej rozporu so zákonom alebo obchádzania zákona, nakoľko zákon o energetike č. 251/2012 zakotvuje v § 27 ods. 1 právo výrobcu uzavrieť zmluvu o prístupe, avšak bližšie nedefinuje jej náležitosti.

30. Ohľadne súdmi nižšej inštancie tvrdeného dôvodu neplatnosti posudzovaného právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 OZ z dôvodu „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dohodnutia ceny? bolo poukázané na správanie žalobcu a jeho záujem pôsobiť na trhu s elektrinou poukazujúc na uzatvorenú zmluvu v roku 2010, na základe ktorej sa rozhodol byť výrobcom elektriny, čím prejavil vôľu užívať prístup do distribučnej sústavy, a teda vstúpiť do zmluvného vzťahu so žalovaným a za týmto účelom uzatvoriť zmluvu o prístupe v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu obsiahnutého vo vyššie vymenovaných uzneseniach (viď napr. uznesenie sp. zn. 3Obdo/18/2019). Vzhľadom na vyššie uvedené nemožno podľa dovolateľa akceptovať právny názor súdov nižšej inštancie o tom, že vôľa žalobcu bola neurčitá a rovnako ani to, že obsah zmluvy bol nejasný či nezrozumiteľný, alebo že nezakladala žiadne právna a povinnosti. Vo vzťahu o určitosti alebo zrozumiteľnosti dojednaní platby za prístup namieta právny záver súdu prvej inštancie obsiahnutého v bode 77. jeho rozhodnutia spočívajúceho v tom, že „žalovaný nemohol fakturovať cenu za prístup do distribučnej sústavy na základe vyhlášky o cenovej

regulácií, nakoľko z ustanovenia § 2 a 3 tejto vyhlášky vyplýva, že sa jedná o určenie spôsobu výpočtu ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny?. Podľa dovolateľa súdy nižšej inštancie ohľadne daného aplikovali reštriktívny výklad ustanovení § 2 a 3 vyhlášky o cenovej regulácii bez toho aby vzali do úvahy to, že sa jedná o spojenie dvoch samostatných skutočností, ktoré môžu ale nevyhnutne nemusia vždy tvoriť jeden ucelený celok berúc zároveň do úvahy aj ustanovenie § 26 ods. 23 vyhlášky o cenovej regulácii, ktorá výslovne obsahuje spôsob matematického výpočtu platy za prístup do distribučnej sústavy, ktorý mechanizmus bol одобrený aj zo strany Ústavného súdu SR v jeho náleze sp. zn. PL. ÚS 17/2014. V tejto veci bolo poukázané na cenové rozhodnutia ÚRSO, ktoré v časti A. Tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny pre užívateľov distribučnej sústavy s výnimkou odberateľov v domácnostiach, článku I v bode 8.18 alebo 9.18 určuje, že výška mesačnej platby za prístup do distribučnej sústavy a rezervovaná kapacita odovzdávajúceho miesta užívateľa distribučnej sústavy je určená v zmysle § 26 ods. 23 až ods. 26 cenovej vyhlášky ÚRSO. Najviac dovolateľ zdôraznil, že uvedený spôsob výpočtu platby za prístup nebol ani spochybňovaný zo strany žalobcu.

31. Vo vzťahu k tretej právnej otázke týkajúcej sa posúdenia otázky (ne)odplatnosti žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a s tým súvisiacej vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu bolo poukázané na bod 82. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a obdobne na bod 36., 37.

a 38. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý vylúčil aplikáciu inštitútu bezdôvodného obohatenia ako možného titulu na platby žalobcu za užívanie distribučnej sústavy žalovaného. Odvolací súd mal nesprávnym formalistickým výkladom záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 a nesprávnou aplikáciou ust. § 2 ods. 1 OZ a ust. § 457 a nasl. OZ vylúčiť aplikáciu inštitútu bezdôvodného obohatenia ako prípadného právneho titulu na úhradu

za užívanie distribučnej sústavy žalovaného žalobcom a užívanie služieb žalovaného

s tým spojených. Odvolací súd mal vychádzať z nesprávneho právneho posúdenia samotnej povahy úhrad žalobcu voči žalovanému ako aj opomenutia vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu a odplatnosti žalovaným poskytovaných a žalobcom dobrovoľne užívaných služieb súvisiacich s prístupom žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného. Odplatnosť prístupu do siete dovolateľ dôvodil aj odkazom na článok 32 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu

a Rady č. 2009/72/ES z 13.07.2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a rovnako aj právnymi názorom vyjadreným v uzneseniach najvyššieho súdu (viď sp. zn. 3Obdo/18/2019, 2Obdo/9/2019, 2Obdo/15/2019, 1Obdo/13/2019, 1Obdo 18/2019, 1Obdo/25/2019 a 4Obdo/95/2018).

32. Dovolateľ mal za to, že aj sám zákonodarcia poukazoval na to, že služba prístupu

je službou odplatnou a v prípade, ak ju výrobcovia využívajú, sú povinní za takúto službu žalovanému uhrádzať odplatu, pričom spôsob výpočtu ceny (odplaty za prístup do sústavy)

bol jednoznačne určiteľný a nebol medzi stranami spochybnený. Súdy nižšej inštancie formalisticky naviazali odplatnosť prístupu do distribučnej sústavy žalovaného na existenciu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny so všetkými náležitosťami v zmysle § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike (vrátane tých, ktoré sú v prípade subjektu v postavení výrobcu nerealizovateľné), v dôsledku čoho vylúčili možnosť žalovaného dosahovať zisk ako imanentnú súčasť výkonu svojej podnikateľskej činnosti. Naviazanie odplatnosti za užívanie distribučnej sústavy žalovaného a poskytovanie služieb súvisiacich s prístupom na existenciu konkrétneho typu zmluvy bez možnosti uplatnenia inštitútu bezdôvodného obohatenia je podľa dovolateľa právne nesúladne a ústavne nekonformné.

33. K štvrtej právnej otázke uviedol, že súdy nižšej inštancie pochybili pri interpretácii

a aplikácii § 451 ods. 2 OZ na predmet sporu, pričom správne mali aplikovať § 457 OZ.

Podľa dovolateľa oba súdy nižšej inštancie dospeli k nesprávnemu právnemu záveru o neplatnosti posudzovanej zmluvy o prístupe, ktorá je relevantným právnym titulom vzájomného plnenia strán sporu, avšak napriek tomu, súd prvej inštancie v bode 84. svojho rozhodnutia nesprávne vyvodil oprávnenosť pohľadávok žalobcu na vrátenie platieb za prístup do distribučnej sústavy žalovaného ako platieb „z právneho dôvodu, ktorý odpadol“, ktorý právny názor odvolací súd v bodoch

22. a 26. napadnutého rozhodnutia potvrdil, avšak tento zároveň v bode 39. napadnutého rozhodnutia vyvodil oprávnenosť žalobcom uplatnených pohľadávok ako platieb „bez právneho dôvodu“. Vzhľadom na vyššie uvedené videl dovolateľ prípustnosť podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa neho ani jeden zo

súdov nižšej inštancie nerozlišoval medzi jednotlivými skutkovými podstatami bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 2.

34. Dovolateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/237/2005, sp. zn., podľa ktorého, „v prípade plnenia z neplatného právneho úkonu, právna skutočnosť, ktorou je v tomto prípade právny úkon, síce nastala, ale právny úkon je postihnutý neplatnosťou.

Pri posudzovaní vzniku nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia treba uvedené skutkové podstaty dôsledne rozlišovať. V prípade vzniku bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy Občiansky zákonník v ustanovení § 457 upravuje jeho dôsledky tak, že ustanovuje vzájomnú povinnosť účastníkov zmluvy vrátiť si poskytnuté plnenia. Z rozhodnutia najvyššieho súdu uverejneného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu pod sp. zn. R 26/1975 vyplýva, že „nárok žalobcu na vrátenie kúpnej ceny z neplatnej zmluvy je nárokom podmieneným zo zákona záväzkom vrátiť žalovanému to, čo sa mu dostalo od žalovaného za kúpnu cenu, ktorej vrátenia

sa domáha, inak by totiž bol i naďalej bezdôvodne obohatený (v rozpore s § 457 OZ).?

Napokon bolo poukázané aj na rozhodnutie najvyššieho súdu zn. Rc 28/2006, podľa ktorého

„...ten z nich, ktorý plnil vo väčšom rozsahu, úspešne domôcť (v zmysle § 457 OZ) len vrátenia toho, o čo plnenie, ktoré sám poskytol, presahuje plnenie, ktoré dostal od druhej zmluvnej strany.?

35. Záverom k uvedenej právnej otázke uviedol, že v prípade správnej interpretácie pojmu „prístup do sústavy“ na zistený skutkový stav je zrejmé, že žalobcom počas celého žalovaného obdobia dochádzalo a stále dochádza k užívaniu distribučnej sústavy žalovaného vo forme prístupu, na základe čoho má žalovaný nárok na úhradu odplaty ako relevantného protiplnenia za užívanie distribučnej sústavy žalovaným a služieb s tým súvisiacich. Zo strany konajúcich súdov bolo nevyhnutné vysporiadať sa nielen s otázkou následkov ne/existencie právneho dôvodu žalobcom poskytovaných plnení, ale tiež s otázkou následkov ne/existencie právneho dôvodu žalovaným poskytovaných a žalobcom prijímaných a užívaných protiplnení. Súdov nižšej inštancie priznaním žalovaného plnenia žalobcovi v dôsledku neplatnosti zmluvy bez aplikácie § 457 OZ, bezdôvodne vylúčili synalagmatickosť vzájomných plnení strán sporu, ako aj samotnú odplatosť žalobcom poskytovanej služby v podobe prístupu, čím sa tieto dostali do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou.

36. K piatej právnej otázke ohľadom posúdenia hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu dovolateľ uviedol, že vzhľadom na to, že odvolací súd dospel k záveru o ustanovení § 26 ods. 23 Výhlášky ako právnom titule žalobcom realizovaných úhrad bez ďalšieho zaoberania sa plneniami poskytovanými v žalovanom období 2/2016 až 6/2016 žalovaným žalobcovi, bolo podľa dovolateľa povinnosťou odvolacieho súdu zaoberať sa právnym posúdením hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014.

Dovolateľ mal za to, že touto otázkou sa dovolací súd ako aj ústavný súd vo svojej praxi viackrát zaoberal, pričom bola rozhodovaná rozdielne s rôznymi právnymi závermi o hmotnoprávnych účinkoch derogačného nálezu ex tunc/ex nunc, preto považuje dovolanie podľa ust § 421

ods. 1 písm. c/ CSP za prípustné.

37. Poukázal na nálezy ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2006, sp. zn. I. ÚS/51/2006

a sp. zn. II. ÚS 72/2006, ktoré konštatovali, že hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu o nesúlade napadnutého právneho predpisu s ústavou zverejneného v zbierke zákonov Slovenskej republiky pred právoplatným skončením konania pred všeobecným súdom, v ktorom sa má napadnutý právny predpis aplikovať nastávajú ex tunc.

38. Ďalej poukázal na rozhodnutia konštatujúce, že hmotnoprávne účinky derogačného nálezu ústavného súdu nastávajú ex nunc, a to uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2018,

sp. zn. III. ÚS 24/2006, sp. zn. II. ÚS 40/2006, sp. zn. PL. ÚS 13/98, sp. zn. PL. ÚS. 17/2008

a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Obdo/11/2009. S ohľadom na rozporné právne názory ústavného súdu nie je podľa dovolateľa jednoznačne zrejmá odpoveď na otázku hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 pre prípad v čase vydania derogačného nálezu ukončených a skonзумovaných právnych vzťahov (predmet sporu).

39. Právny názor súdov nižšej inštancie o účinkoch nálezu ústavného súdu

sp. zn. PL. ÚS 17/2014 ex tunc (späťne) k momentu vzniku dotknutej právnej normy obsiahnutej v bode 41. rozhodnutia odvolacieho súdu s odkazom na zjednocujúce stanovisko ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2006-4 považoval dovolateľ za nesprávny. Vo vzťahu k uvedenému dovolateľ namietal aj

existenciu vady zmätočnosti podľa ust. § 420 písm. f/ CSP, nakoľko v napadnutom rozhodnutí nie sú obsiahnuté úvahy, akými sa sudy nižšej inštancie riadili pri konštatovaní účinkov derogačného nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2014.

40. Dovolateľ tvrdil, že pri posudzovaní hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu ústavného súdu je potrebné rozlišovať medzi ich aplikáciou na práva a povinnosti vzniknuté v súlade s napadnutou právnou úpravou, ktoré už boli dobrovoľne splnené v čase pred vydaním derogačného nálezu ústavného súdu, a na práva a povinnosti vzniknuté v súlade s napadnutou právnou úpravou, ktoré sa majú plniť až v čase po vydaní derogačného nálezu ústavného súdu.

Preto v prípade povinností, ktoré boli v čase vydania derogačného nálezu ústavného súdu už splnené, či už nútene alebo dobrovoľne, sa týchto účinky derogačného nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 nedotýkajú. Tvrdí, že nakoľko ústavný súd vo svojom zjednocujúcom stanovisku sp. zn. Plz. 1/2006 posudzoval iný právny aj skutkový stav, než aký je predmetom sporu, nemôžu byť jeho závery analogicky aplikované na predmet sporu. Vzhľadom na uvedené má dovolateľ za to, že nález ústavného súdu PL. ÚS 17/2014 o nesúlade časti napadnutého ust. § 26 ods. 23 vyhlášky o cenovej regulácii nemôže mať v posudzovanom spore účinky do minulosti - ex tunc, ako mu priznáva odvolací súd.

41. Dovolateľ mal za to, že dôsledkom derogačného nálezu ústavného súdu nie je neplatnosť právneho predpisu, ale jeho nezáväznosť pre protiústavnosť.

Uviedol, že retroaktívny účinok derogačného nálezu ústavného súdu ex tunc, presadený odvolacím súdom, je spojený so stratou platnosti, kde sa vyžaduje neaktivita normotvorcu, ktorý nechá 6 mesačnú lehotu márne uplynúť. Ďalej tvrdil, s ohľadom na formuláciu ust. § 125 ods. 3 ústavy, že prijatie novej právnej úpravy v ústavou stanovenej 6 - mesačnej lehote je spôsobilé zvrátiť prípadné účinky nálezu pôsobiace ex tunc. V danom prípade však nedošlo k zániku platnosti napadnutého ustanovenia vyhlášky márnym uplynutím lehoty na jej zosúladienie s dotknutými ustanoveniami ústavy, nakoľko ÚRSO splnilo povinnosť zosúladiť napadnutú právnu normu v súlade so závermi nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 v zákonom stanovenej lehote.

42. K namietanému právnemu posúdeniu hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu ústavného súdu v prípade horizontálneho vzťahu strán sporu uviedol, že je nevyhnutné posudzovať prioritne povahu právneho vzťahu, ktorý je predmetným nálezom ústavného súdu

(PLz. ÚS 1/06-4) dotknutý. Poukazoval na to, že postavenie subjektov, ktorých sa napadnuté zákonné ustanovenia a následné posudzovanie hmotnoprávných účinkov týkali, nebolo v prípade nálezu sp. zn. PL. ÚS 38/03-89 a naň nadväzujúceho zjednocujúceho stanoviska PLz. ÚS 1/2006-4 rovnocenné, ako to je v prípade daného sporu. V uvedenej veci na jednej strane vystupoval subjekt verejnej správy, vystupujúci v postavení nadradenosti voči druhému dotknutému subjektu.

43. Dovolateľ aplikáciu záverov zjednocujúceho stanoviska sp. zn. PLz. ÚS 1/2006-4

pri vyhodnocovaní hmotnoprávných účinkov nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 týkajúceho sa čisto súkromnoprávneho vzťahu medzi dvomi subjektmi súkromného práva ako podnikateľskými subjektmi, nepovažuje za správne. Mal za to, že takýmto postupom by sa priznala neprimeraná ochrana práv jednej skupine subjektov súkromného práva na úkor druhej skupiny subjektov súkromného práva, a že pri uplatňovaní účinkov nálezu ústavného súdu

sp. zn. PL. ÚS 17/2014 zo strany súdu prvej inštancie malo byť na súkromnoprávnu povahu dotknutého právneho vzťahu prihliadané a mali byť z jeho strany dodržané princípy právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz retroaktívneho pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení.

44. Dovolateľ v podanom dovolaní namietal aj existenciu vady zmätočnosti podľa

ust. § 420 písm. f/ CSP, ktorú videl dovolateľ v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Namietal, že odvolací súd v danom prípade nedostatočne uviedol, akými úvahami sa spravoval pri interpretácii pojmu „prístup do sústavy“ a dotknutej právnej normy ust. § 2 písm. a/ bod 12. 2 zákona o energetike, v ktorej je obsiahnutá jeho legálna definícia, interpretácii § 26 ods. 5 zákona o energetike, § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, posudzovaní náležitostí a formy dohody o prístupe do distribučnej sústavy, platnosti písomnej zmluvy o prístupe uzavretej medzi stranami sporu s tými súvisiace argumenty týkajúceho sa právneho titulu užívania distribučnej sústavy žalobcom a teda aj pohľadávok žalovaného a ako sa vysporiadal s kľúčovými argumentami žalovaného pre vyvodzovanie akýchkoľvek záverov v predmetnej právnej veci.

45. Na záver navrhol dovolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a žalovanému priznal náhradu trov dovolacieho konania, resp. aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a priznal mu náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania.

46. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného písomne vyjadril v rozsiahlom vyjadrení (75 strán), pričom s argumentáciou žalovaného v dovolaní nesúhlasil. Prípustnosť podľa ust. § 421 ods. 1

písm. a/ CSP nie je daná, nakoľko dovolanie neobsahuje jasne položené právne otázky

(zásadného právneho významu), ktoré má dovolací súd riešiť. Prípustnosť podľa ust. § 421

ods. 1 písm. c/ CSP nie je podľa žalobcu rovnako daná, keďže dovolateľ relevantným spôsobom nevymedzil dovolaciu otázku. Zároveň nie je možné vyvodit' ani prípustnosť dovolania podľa

ust. § 420 písm. f/ CSP, nakoľko rozhodnutia konajúcich súdov sú podľa neho riadne odôvodnené a námietky dovolateľa voči odôvodneniu nezakladajú prípustnosť dovolania.

47. Vo vzťahu k prvej otázke vymedzenej dovolateľom žalobca uviedol, že dovolateľ opomína fakt, že prístup je legálne definovaným pojmom. Pri jeho výklade nielen, že postupuje

ako keby išlo o neurčitý právny pojem, ale navyše účelovo vychádza len z prvej časti podstaty prístupu uvedenej v dotknutom rozhodnutí Ústavného súdu, a to práva „vpustiť elektrinu“. Prehliada však druhú

podstatnú vec, a to že zmluva o prístupe v sebe musí zahŕňať aj dohodu o tom, že vyrobená elektrina má byť distribuovaná (prepravená) do stanoveného miesta. Uvedené podľa žalobcu vyplýva z definície prístupu podľa § 2 písm. a/ bodu 12 zákona o energetike,

tak aj z definície zmluvy o prístupe podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike a rovnako aj z dotknutého

Nálezu Ústavného súdu.

48. Ďalej bolo poukázané na to, že platba za prístup nie je platbou za umožnenie dodávky („vpúšťanie“?)

elektriny do sústavy. V tejto súvislosti žalobca zdôrazňuje pojem „distribučná kapacita“, ktorý dovolateľ opomína, a to napriek tomu, že jej využívanie je pojmovým znakom definície prístupu podľa zákona o energetike. Distribučná kapacita predstavuje údaj o množstve elektriny, ktorá má byť od výrobcu

elektriny prepravená inému subjektu, a to pomocou,

resp. s využitím distribučnej sústavy. Práve distribučná kapacita je jednou z podstatných náležitostí

zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny. Dovolať sa snaží presvedčiť, že pre využívanie distribučnej kapacity nie je potrebné, aby dochádzalo k využitiu služby distribúcie, čo je

podľa žalobcu logicky nesprávny záver. Žalobca dodal, že v dôsledku toho, že dodáva elektrinu do sústavy, nie je povinný platiť prevádzkovateľovi distribučnej sústavy žiadny poplatok, nakoľko túto

povinnosť mu neukladá žiadny zákonný predpis a už vôbec nemožno konštatovať, že ide o prísne regulovanú platbu za prístup do distribučnej sústavy, ktorá má svoje zákonné vymedzenie (žalobca

dodáva elektrinu na základe Zmluvy o dodávke). Poukázal na zmenu definície pojmu „prístup“ do distribučnej sústavy, v zmysle ktorej od 1.1.2019 sa pod daným pojmom rozumie aj dodávka elektriny

výrobcom do distribučnej sústavy, čo potvrdzuje, že v čase účtovania platieb za prístup, ktoré sú predmetom tohto sporu (t.j. do 31.12.2018) tomu tak nemohlo byť. Uvedené podľa žalobcu potvrdzuje

aj to, že novela zásadným spôsobom zmenila i podstatné náležitosti zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny. Dovolať si podľa žalobcu zamieňa pojem „prístup“ s pojmom

„pripojenie“. Podľa vysvetlenia žalobcu, práve pripojenie slúži na to, aby sa zabezpečila schopnosť sústavy odobrať vyrobenú elektrinu

od výrobcu, pričom uvedené je zrejme už zo zmluvy o pripojení, podľa ktorej sa prevádzkovateľ distribučnej sústavy zaväzuje zabezpečiť v sústave kapacitu na pripojenie v zmluvne dohodnutej výške

.....a zabezpečiť dohodnutú kapacitu vo výške podľa zmluvy. Dovolaťov výklad prístupu nemá oporu v hmotnom práve, vo svojej argumentácii ignoruje právny pojem distribučná kapacita, a to aj napriek

tomu, že jej využívanie je pojmovým znakom samotnej definície prístupu

v § 2 písm. a/ bodu 12 zákona o energetike, pričom práve distribučná kapacita sa ako jedna z podstatných náležitostí dohaduje v zmluve o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny

podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike. Zákon o energetike podľa žalobcu jednoznačne definuje o aké využívanie distribučnej sústavy ide v prípade využívania prístupu, a teda

ide o využívanie distribučnej kapacity, a to na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike. Prístup do distribučnej sústavy je podľa

legálnych definícií neoddeliteľne spojený s prepravou elektriny distribučnou sústavou koncovému odberateľovi.

49. Vo vzťahu k právnym aktom Európskej únie žalobca poukázal na Nález ústavného súdu, v ktorom sám ústavný súd uviedol, že vo vzťahu k výberu poplatkov za prístup do distribučných sústav smernica v týchto článkoch mlčí. Zároveň rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-239/07, *Sabatuskas a iní*, kde dovolateľ odkazuje na názor generálnej advokátky, že „prístup do sústavy sa chápe ako právo užívať elektrické sústavy a že pripojenie zodpovedá fyzickému spojeniu so sústavou“, nemá podľa žalobcu s našou právnou úpravou nič spoločné a dovolateľ opomenul riešiť to, akým spôsobom boli v danom členskom štáte preberané ustanovenia primárneho a sekundárneho práva Európskej únie v oblasti energetiky.

50. Vo vzťahu k druhej otázke podľa žalobcu konajúce súdy nižšej inštancie jednoznačne ustálili, že dovolateľova zmluva o prístupe (bez dohody o distribúcii) nepredstavuje dohodu o prístupe podľa zákonnej definície prístupu vymedzenej v § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike z dôvodu absencie podstatných náležitostí vymedzených v § 26 ods. 5 zákona o energetike, čo zakladá absolútnu neplatnosť uvedenej zmluvy pre rozpor so zákonom.

Rozhodujúce pre výsledok v konaní bola totiž tá skutočnosť, že dovolateľova zmluva o prístupe nie je zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny uzatvorenou podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike, ktorá podľa Nálezu ako jediná predstavuje právny titul inkasovaniu platieb za prístup, z čoho plynie aj záver, že súdy nižšej inštancie konali v súlade s Nálezom. Bolo zdôraznené, že prístup do distribučnej sústavy sa realizuje výlučne podľa konkrétneho typu zmluvy, ktorým je zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny, pričom zákon o energetike priamo prostredníctvom zákonnej definície vymedzuje

čo je prístup do distribučnej sústavy a zároveň uvádza v akej zmluve je tento prístup do distribučnej sústavy možné dohodnúť. Ak takáto zmluva neexistuje, podľa žalobcu neexistuje ani právny základ pre účtovanie platby za prístup. Uvedené vyplýva priamo zo zákona z definície obsiahnutej v § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike.

Vzhľadom na verejnoprávny a kogentný charakter predmetných ustanovení nie je možné dohodnúť prístup do distribučnej sústavy na základe inej zmluvy, ako vymedzuje zákon o energetike.

51. Pokiaľ dovolateľ poukázal na úpravu „zmluvy o prístupe“ v ust. § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, ide podľa žalobcu o jediné miesto, kde tento predpis používa skrátený tvar „zmluva o prístupe“ namiesto „zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny“ a nejde o označenie nového zmluvného typu, pričom stále platí definícia prístupu do distribučnej sústavy upravená v § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike.

Žalobca poukázal aj na ustanovenie zodpovedajúce povinnosti prevádzkovateľa, a to ust. § 31 ods. 2 písm. i/ zákona o energetike, ktoré už hovorí o povinnosti prevádzkovateľa uzatvoriť „zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny“. Zároveň ust. § 27 zákona o energetike, ktoré používa pojem „zmluva o prístupe“, je systematicky zaradené v časti „Práva a povinnosti výrobcu elektriny“ a neupravuje nové zmluvné vzťahy. Aj znenie Vyhlášky odkazuje na „zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny“.

Žalobca poukázal aj na Nález ústavného súdu, ktorý v bode 21.5 odôvodnenia uviedol, že povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Ústavný súd vyslovene spája ust. § 27 ods. 1 písm. b/ s ust. § 26 ods. 5 zákona o energetike, ústavný súd preto podľa žalobcu nevidí v § 27 ods. 1 žiaden odlišný zmluvný typ.

52. Žalobca ďalej poukázal na to, že ústavný súd v Náleze používa namiesto označenia „zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny“ len skrátený názov „zmluva o prístupe“. Ústavný súd používa celý názov len pri presnej citácii alebo parafrázovaní konkrétnych referenčných noriem. Ústavný súd preto podľa žalobcu nerozlišuje zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny a zmluvu o prístupe. Je podľa žalobcu absurdné tvrdiť, že ústavný súd v celom odôvodnení Nálezu opakovane riešil inú zmluvu, ako tú, na ktorú odkazuje ust. § 2 písm. a/ bod 12 zákona o energetike a znenie Vyhlášky.

53. Vo vzťahu k argumentácii dovolateľa, že výrobca elektriny vlastne ani nemôže uzatvoriť zmluvu o distribúcií elektriny žalobca poukázal na ust. § 26 ods. 5 zákona o energetike, ktoré používa pojem „účastník trhu s elektrinou“, ktorým je podľa zákonnej definície obsiahnutej v § 15 ods. 2 zákona o energetike aj výrobca elektriny. Názor dovolateľa zároveň odporuje Nálezu ústavného súdu, ten sám pri

výrobcovi elektriny odkazuje na uzatváranie zmluvy podľa

§ 26 ods. 5 zákona o energetike, teda zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

54. Vo vzťahu k argumentácii dovolateľa, že právny základ k úhrade platieb za prístup mal byť dohodnutý ešte za účinnosti starého zákona o energetike, keďže takáto dohoda mala byť údajne obsiahnutá v Zmluve o pripojení poukázal na to, že aj podľa starého zákona

o energetike sa zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny zabezpečoval prístup do distribučnej sústavy, a to výlučne pre účely prepravy elektriny distribučnou sústavou prevádzkovateľom na časti vymedzeného územia (distribúcie elektriny). Vyjadril domnienku, že napokon samotné konanie dovolateľa preukazuje, že ani on sám nepovažoval uzatvorenie zmluvy o pripojení s výrobcami podľa starého zákona o energetike za skutočnosť, ktorá

by zakladala vznik dovolateľom tvrdenej zmluvy o prístupe. Podľa žalobcu sa nemôže preklopiť niečo čo neexistuje. Zmluva o pripojení uzatvorená žalobcom neobsahuje o prístupe žiadnu zmienku, vôbec neslúži na dohodnutie prístupu a teda nepredstavuje zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii.

55. Žalobca dodal, že maximálna rezervovaná kapacita nesúvisí s pojmom prístup

do distribučnej sústavy. Tvrdenia dovolateľa, že rozhodujúcou veličinou pre dojednanie prístupu je v prípade výrobcov elektriny maximálna rezervovaná kapacita, označil

za nesprávne. Argumentoval tým, že toto množstvo nie je a ani nebolo dojednané na účely dohodnutia prístupu do distribučnej sústavy. Podľa žalobcu nemožno účelovo dotvárať obsahovú časť zmluvy o pripojení a svojvoľne si v nej vytvárať ďalší predmet zmluvy

(t.j. dojednanie prístupu). Žalobca rovnako zdôraznil, že nevyužíval prístup pri dodávke elektriny do sústavy, nakoľko on len elektrinu dodá - vpustí do distribučnej sústavy a túto nepotrebuje ďalej prepravovať iným účastníkom trhu.

56. Odkaz dovolateľa na novelu zákona o energetike zákonom č. 309/2018 Z. z.

a jej dôvodovú správu je podľa žalobcu rovnako nesprávny, pretože novelou sa podstatne mení samotný pojem prístupu do distribučnej sústavy a aj právna úprava zmluvy o prístupe

do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Uvedená novela sa zároveň vzťahuje až na platby za prístup od 01.01.2019.

57. Podľa žalobcu tretia a štvrtá otázka nebola vymedzená spôsobom, ktorý vyžaduje CSP. Napriek tomu však dodal, že on ako žalobca sa bezdôvodne obohacoval iba v prípade, ak by službu „prístupu“ skutočne využíval. Zdôraznil, že k ničomu takému z jeho strany nedochádza a distribučnú sústavu dovolateľa na tento účel nevyužíva.

58. Vo vzťahu k piatej právnej otázke vymedzenej dovolateľom následne žalobca uviedol, že hmotnoprávne účinky derogačného nálezu ústavného súdu už boli najvyšším súdom riešené, a to v rozhodnutiach sp. zn. 1Obdo/4/2006, 2Obdo/6/2009, 2Obdo/20/2009, 1Obdo/8/2006, 4Obdo/28/2008 a 1Obdo/12/2006, ktoré podľa žalobcu na danú právnu otázku dali odpoveď, že v prípade, ak neexistuje právoplatné rozhodnutie vo veci, všeobecný súd nemôže aplikovať neústavnú právnu úpravu. Hmotnoprávne účinky derogačného nálezu ústavného súdu v takom prípade nastávajú ex tunc. Zároveň žalobca dodáva, že derogačné nálezy ústavného súdu majú zároveň účinky ex tunc a aj ex nunc, avšak inak sa prejavujú. Tvrdenie dovolateľa, že účinky nálezu sú v tomto prípade výlučne ex nunc je nesprávne. Zjednocujúce stanovisko, na ktoré poukázal aj dovolateľ, dáva v tejto otázke jasnú odpoveď, že hmotnoprávne účinky nálezu v neskončených veciach nastávajú ex tunc. Rešpektovaním právneho názoru dovolateľa by podľa žalobcu mohla vzniknúť situácia, kedy by ktorýkoľvek ústredný orgán štátnej správy mohol kedykoľvek vytvoriť neústavnú platbu a dotknuté subjekty by sa nikdy nemohli domôcť nápravy. Vo vzťahu k právnomu názoru dovolateľa, že ex tunc účinky derogačného nálezu sa môžu vzťahovať len na prípady už začatých a ešte neskončených konaní, žalobca uviedol, že takýto právny názor priamo odporuje zjednocujúcemu stanovisku ústavného súdu, keďže v prípade posudzovanom ústavným súdom išlo práve o situáciu, kedy žaloba bola podaná po vydaní derogačného nálezu. Zjednocujúce stanovisko nerozlišovalo, kedy bola podaná žaloba, ale rozhodujúcim kritériom bolo, či už v danej veci bolo právoplatne rozhodnuté. Zároveň ďalšie tri rozhodnutia ústavného súdu, a to sp. zn. I. ÚS 60/06, I. ÚS 159/06 a I. ÚS 320/06, sa týkali situácie, kedy žaloba bola podaná až po vydaní derogačného nálezu. Aj najvyšší súd akceptuje ex tunc účinky derogačného nálezu, a to bez ohľadu na deň podania žaloby, konkrétne žalobca označil rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/4/2006, 2Obdo/6/2009, 2Obdo/20/2009, 1Obdo/8/2006, 4Obdo/28/2008 a 1Obdo/12/2006.

59. K vyjadreniu žalobcu doručil súdu svoje vyjadrenie dovolateľ, a to zo dňa 7.1.2021, na základe ktorého zotrval na svojich predošlých stanoviskách s tým,

že v podstatnej miere uviedol skutočnosti už odznené v rámci ním podaného dovolania.

60. Žalobca podal návrh na prerušenie dovolacieho konania podaním zo dňa 8.6.2021, ku ktorému priložil aj ústavnú sťažnosť. Na podklade tohto návrhu žalobcu najvyšší súd uznesením zo dňa 28. júla 2021, sp. zn. 4Obdo/20/2021, prvým výrokom rozhodol o prerušení dovolacieho konania do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti vedenej pod č. k. Rvp 352/2020 a druhým výrokom odložil vykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu, a to až do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaného.

61. Ústavný súd uznesením zo dňa 24. marca 2022, č. k. III. ÚS 167/2022-250, odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. novembra 2019, sp. zn. 3Obdo/18/2019, ako zjavne neopodstatnenú, čím odpadol dôvod, pre ktorý bolo dovolacie konanie prerušené.

62. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

63. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

64. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

65. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

66. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

67. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

68. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

69. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť svojho dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP a zároveň ustanoveniami § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

70. Dovolateľ vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP videl v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí súdov nižšej inštancie v tom, že súdy neprihliadli na ním vznesené námietky.

71. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

72. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420

písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu namietal, že odvolací súd a/ svoje rozhodnutie nepresvedčivo a arbitrárne odôvodnil a b/ nesprávne hodnotenie zisteného skutkového stavu.

73. Pokiaľ žalovaný v dovolaní namieta nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 314/2018 z 13.11.2018, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 47/2018, ktorého právna veta znie: „Odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku“. V bode 35 odôvodnenia predmetného nálezu ÚS SR konštatoval, že „absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama o sebe zakladá porušenie sťažovateľom namietaného základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, i práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“)“.

74. S poukazom na vyššie uvedené (body 71-73) dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie vykazuje znaky nepreskúmateľnosti rozhodnutia, nakoľko neobsahuje zásadné vysvetlenie - zdôvodnenie k niektorým podstatným námietkam žalovaného uvedeným v odvolaní.

75. Dovolací súd poukazuje na ust. § 387 ods. 3 CSP, podľa ktorého odvolací súd

sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie (táto povinnosť však neznamená povinnosť súdu stotožniť sa so stanoviskom strany alebo jej právnymi názormi, je však potrebné so stanoviskami strán sporu prednesenými ku skutočnostiam, ktoré sú pre rozhodnutie sporu podstatné, argumentačne sa vysporiadať). Odvolací súd sa musí taktiež v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami a námietkami uvedenými v odvolaní.

76. V danom prípade rozhodnutie súdu prvej inštancie a ani rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje adekvátne odôvodnenie ohľadne argumentov týkajúcich sa výkladu pojmu „prístup do sústavy“, výkladu ustanovenia § 2 písm. a) bod 12.2 zákona o energetike, právneho posúdenia formálnych a obsahových náležitostí dohody strán sporu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného, interpretácie a aplikácie § 26 ods. 5 zákona o energetike, § 27 ods. 1 písm. b) zákona o energetike. Výkladom pojmu „prístup do sústavy“, ktorý pojem je kľúčovým pojmom pre posúdenie skutočného užívania distribučnej sústavy žalobcom zo strany žalovaného, sa však súdy nižšej inštancie nezaoberali a len bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia svojho právneho názoru bez prihliadnutia na vôľu zákonodarcu obsiahnutú v jednotlivých časových verziách zákona o energetike a dôvodových správach k nim súd prvej inštancie v bode 79. svojho rozsudku iba stroho konštatoval, že: „...žalobca pre splnenie svojich povinností výrobcu elektriny nepotreboval prístup do distribučnej sústavy žalovaného a nemal dôvod využívať túto sústavu.“ Ani z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by sa bližšie zaoberal výkladom pojmu „prístup do sústavy“, iba v bode 22. a 26. napadnutého rozsudku konštatoval vecnú správnosť právnych záverov súdu prvej inštancie, pričom tento zároveň v bode 35. napadnutého rozsudku s poukazom na ustanovenie § 26 ods. 25 zákona o energetike formuluje doplnujúci záver, že: „Citované ustanovenie teda pojmovo vymedzuje podstatné náležitosti zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny a zároveň vymedzuje obsah pojmu prístup do sústavy v zmysle § 2 písm.

a/ bod 12.2 zákona o energetike.“ Najvyšší súd konštatuje, že oba sudy nižšej inštancie sa nezaoberali kľúčovými argumentmi vo vzájomnom prepojení so zisteným skutkovým stavom, resp. nedostatočným spôsobom sa vyjadrili k argumentom žalovaného zastávajúceho odlišný právny názor ohľadne posudzovanej veci, pričom je povinnosťou súdu sa argumentačne vyporiadať so stanoviskom strany ohľadne podstatných skutočností pre rozhodnutie vo veci samej. Keďže dovolateľ vo vzťahu k pojmu „prístup do sústavy?, nenamieta iba jeho nedostatočného odôvodnenie oboma súdmi nižšej inštancie, ale aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP spočívajúce v nesprávnej interpretácii vyššie uvedeného pojmu, najvyšší súd odkazuje aj na svoje nižšie podrobnejšie odôvodnenie týkajúce sa zároveň aj uplatnenej vady zmätočnosti (viď bod 94. a bod 96. tohto rozhodnutia) z dôvodu jej vzájomného prelínania sa s namietaným nesprávnym právnym posúdením (prvá a druhá otázka vymedzená dovolateľom).

77. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dal čiastočne žalovanému za pravdu a konštatuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu odvolacieho súdu, a to v časti, v ktorej sa odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie nevysporiadal so všetkými jeho relevantnými argumentmi a námietkami (uvedené v bode 76. tohto rozhodnutia dovolacieho súdu), a preto je potrebné ho z uvedených dôvodov považovať (v okolnostiach rozhodovaného sporu) za nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovaného ako strany sporu na spravodlivý proces. Dôsledkom tohto nesprávneho postupu súdu je založenie vady zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

78. Záver dovolacieho súdu o existencii niektorej z vád zmätočnosti (vadou uvedenou pod písm. f/ ustanovenia § 420 CSP), ktorou bolo poznačené konanie na odvolacom súde automaticky neznamená, že by bola vylúčená možnosť, aby dovolací súd pristúpil aj k skúmaniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým spojeného riešenia právnych otázok. Už v uznesení z 11. decembra 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018, vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu vyslovil záver, že „posudzovanie prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 CSP je efektívne a opodstatnené vzhľadom na základné zásady súdneho konania, a to zásady hospodárnosti a rýchlosti, a iba takýmto postupom dovolacieho súdu dochádza v plnej miere k naplneniu ústavného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy (viď aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018). Existencia vyššie uvedenej vady zmätočnosti nebráni v rozhodovanej veci dovolaciemu súdu skúmať dovolací dôvod podľa § 432 CSP, rešpektujúc právo strán sporu na súdnu ochranu, a predovšetkým zohľadňujúc zásady hospodárnosti, rýchlosti a efektívnosti súdneho konania. Preto dovolací súd pristúpil aj k posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP a k posúdeniu dovolateľom vymedzených právnych otázok, pri vyriešení ktorých sa mal odvolací súd podľa žalovaného dopustiť nesprávneho právneho posúdenia.

79. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť svojho dovolania vo vzťahu k otázke č. 1/ až 4/ ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pri ktorých riešení sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

80. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

81. Dovolací súd za relevantnú otázku pre rozhodnutie vo veci (kľúčovú) považuje právne posúdenie existujúceho zmluvného vzťahu - Zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej

sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 (ďalej len „Zmluva o prístupe“), nakoľko súd prvej inštancie prioritne riešil platnosť vyššie uvedenej zmluvy, pričom dospel k záveru ohľadne jej neplatnosti z dôvodu absencie dojednania distribúcie odvolávajúci sa na Nález (nález Ústavného súdu z 22. júna 2016, č. k. PL. ÚS 17/2014-132). Zároveň má za to, že predmetná právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, čím je založená prípustnosť podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

82. Dovolací súd má za to, že dovolateľom nastolená právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, pričom dovolací dôvod bol dovolateľom vymedzený v súlade s ust. § 432 ods. 2 CSP. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného je prípustné podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, napriek tomu, že žalovaný uviedol prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko záver o prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Prípadne odmietnutie dovolania iba z dôvodu nesprávneho označenia písmena uvedeného v ust. § 421 ods. 1 CSP, by za splnenia náležitostí dovolania podľa ust. § 428 CSP a za súčasného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP, predstavovalo neprípustné odmietnutie spravodlivosti.

83. Dovolací súd uvádza, že platnosť právneho úkonu možno posudzovať s ohľadom na okolnosti, existujúce v čase jeho uskutočnenia. A teda, ak právny úkon, ktorý v čase jeho uskutočnenia zodpovedal všetkým zákonným požiadavkám a bol preto platný, sa v dôsledku skutočností, ktoré nastali po jeho vzniku, nemôže stať dodatočne neplatným a naopak (rovnako aj rozhodnutie sp. zn. I MOBdoV/16/2006). Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ustanovenie § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti, a pre tento prípad zákon formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukladajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovne (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 OZ) podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb.

84. Zo skutkového stavu uzavretého odvolacím súdom, ktorým je dovolací súd viazaný (§ 442 CSP), vyplýva, že žalobca so žalovaným za účinnosti zákona č. 656/2004 Z.z. uzatvorili zmluvu o pripojení zo dňa 19.10.2010 (č. l. 131 spisu). Následne za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike uzatvoril žalobca so žalovaným dňa 19.3.2014 Zmluvu o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252, ktorej predmetom bol záväzok žalovaného umožniť žalobcovi prístup do distribučnej sústavy v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity definovaného odovzdávacieho miesta a záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy definovanú v zmluve (čl. I. Zmluvy o prístupe). V zmysle čl. II bol dohodnutý záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému mesačný poplatok za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa príslušných platných a účinných rozhodnutí ÚRSO a všeobecne záväzných právnych predpisov, a to na základe vystavenej faktúry prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy (ďalej aj ako „PRDS“). Z Čl. VII ods. 1 Zmluvy o prístupe vyplýva, že PRDS sa zaviazal touto zmluvou umožniť prístup do regionálnej distribučnej sústavy prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy s výnimkou prípadu „vyššej moci“ alebo okolností nezávislých na vôli PRDS.

85. Súd nižšej inštancie dospeli k právnomu názoru spočívajúceho v tom, že v konaní nebolo preukázané, že by medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s obsahovými náležitosťami podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike a v súlade s nálezom Ústavného súdu z 22. júna 2016, č. k. PL. ÚS 17/2014, pričom zmluvu o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 označili za neplatnú z dôvodu obchádzania zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike. Odvolací súd nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že aj zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 môže byť právnym základom pre účtovanie platieb, pretože žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy sa v nej zaviazal pre žalobcu ako užívateľa umožniť prístup do regionálnej distribučnej sústavy v rozsahu zmluvne dohodnutej

distribučnej kapacity odovzdávacieho miesta podľa

čl. 3 tejto zmluvy a za podmienok dohodnutých v zmluve po splnení technických a obchodných podmienok prevádzkovateľa RDS a žalobca sa zaviazal zaplatiť prevádzkovateľovi platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy (čl. 1). Predmetom Zmluvy o prístupe nebola tretia časť, ktorým je záväzok prevádzkovateľa distribučnej sústavy prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity (distribúcia elektriny).

86. Podľa § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity.

87. Podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity, vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy, a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za poskytnutie distribučných a súvisiacich služieb.

88. Podľa § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike výrobca elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky prístupu do sústavy.

89. Zo Zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 (č. l. 49) je zjavné, že strany sporu sa dohodli, že predmetom tejto zmluvy je záväzok žalovaného umožniť žalobcovi za podmienok ďalej dohodnutých v zmluve prístup zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy žalovaného po splnení technických a obchodných podmienok žalovaného. Zmluva o prístupe obsahuje dohodu zmluvných strán o práve výrobcu na prístup do sústavy, o hodnote rezervovanej kapacity (990 KW), ako aj o možnosti zabezpečenia distribúcie. Zmluva bola uzatvorená na dobu neurčitú. V zmluve bola upravená rezervovaná kapacita odberu. Žalobca si musel byť pri podpise tejto zmluvy vedomý, že podniká v regulovanom odvetví s regulovanou cenotvorbou, a preto nebolo nutné žalobcu osobitne poučovať o vydaní cenového rozhodnutia a poplatku zavedeného za prístup v zmysle platnej a účinnej vyhlášky.

90. Dovolací súd upriamuje pozornosť na Nález Ústavného súdu PL. ÚS 17/2014,

a to konkrétne na bod 21.5. jeho rozhodnutia, v rámci ktorého uviedol, že „povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Uzatvorenie tejto zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy je fakultatívnou možnosťou (právom) výrobcu elektriny [na rozdiel od zmluvy o pripojení do distribučnej sústavy, uzatvorenie ktorej

je povinnosťou výrobcu elektriny v zmysle § 27 ods. 2 písm. a/ zákona o energetike]“. Z uvedeného vyplýva, že Ústavný súd v súvislosti so zmluvou o prístupe použil iba slovné spojenie „zmluva o prístupe“ do distribučnej sústavy, pričom neuvádza aj „o distribúcii“ a odkazuje na vyslovenie na znenie ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, podľa ktorého výrobca elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky prístupu sústavy. Z uvedeného je zjavné,

že vyššie uvedené ustanovenie nehovorí o distribúcii. Najvyšší súd v tejto spojitosti zdôrazňuje, že podstatou Nálezu bolo, aby na úhradu odplaty za prístup do distribučnej sústavy existoval relevantný právny titul iný ako samotné ustanovenie § 26 ods. 3 vyhlášky o cenovej regulácii v elektroenergetike, pričom za takýto relevantný právny titul Ústavný súd označuje zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného (bod 21.5.), nie ako zmluvu o prístupe

do distribučnej sústavy a distribúcie elektriny. Rovnako tiež v náleze neuvádza, že predmetná zmluva musí obsahovať dojednaný záväzok distribúcie elektriny. Zaoberal sa len povinnosťou výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy na základe § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. a výslovne pomenúva takúto zmluvu ako zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy.

V ďalšom dovolací súd konštatuje, že ústavný súd sa v náleze PL. ÚS 17/2014 nezaoberal podstatnými náležitosťami zmluvy o prístupe a nestanovoval taxatívny výpočet týchto zmlúv

v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z.

91. Dovolací súd pri riešení tejto otázky poukazuje aj na viaceré rozhodnutia v obdobných veciach - na súdne konania vedené na základe žalôb výrobcov elektrickej energie o vydanie bezdôvodného obohatenia - sumy zodpovedajúcej žalovaným vyúčtovanej platbe za prístup

do distribučnej sústavy výrobcom elektriny na základe ust. § 26 ods. 23 vyhlášky, a to najmä na rozhodnutia sp. zn. 3 Obdo 18/2019, sp. zn. 1 Obdo 18/2019, sp. zn. 2 Obdo 15/2019

a sp. zn. 1Obdo 13/2019. Týmito rozhodnutiami dovolacie senáty zrušili rozhodnutia súdov nižšej inštancie, ktorými bol žalovaný (prevádzkovateľ distribučnej sústavy) zaviazaný na plnenie.

Tieto rozhodnutia boli podrobené aj ústavnoprávnemu prieskumu, kde ústavný súd odmietol uznesením č. k. III. ÚS 167/2022-25 zo dňa 24.3.2022 sťažnosti sťažovateľov (výrobcov elektrickej energie) ako zjavne neopodstatnené. Avšak je nutné podotknúť, že vo vyššie uvedených konaniach išlo o odlišnú právnu situáciu, nakoľko sa jednalo o záväzkové vzťahy, ktoré boli medzi prevádzkovateľom distribučnej siete a výrobcami uzatvorené počas účinnosti zákona

č. 656/2004 Z.z. o energetike, a to najmä z povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy (§ 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z.) a zodpovedajúcej povinnosti prevádzkovateľa sústavy uzatvoriť s výrobcom elektriny zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave (§ 24 ods. 2 písm. h/ zákona č. 656/2004 Z. z.).

92. Dotknutým právnym predpisom, s ktorým má byť posudzovaná zmluva o prístupe v zmysle právnych záverov súdov nižšej inštancie o neplatnosti Zmluvy o prístupe uzatvorenej medzi žalobcom ako výrobcom elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy pre obchádzanie zákona o energetike, je ustanovenie § 26 ods. 5 zákona o energetike, v spojení s § 2 písm. a/ bod 12.2 a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike,

vo vzťahu k právnemu záveru, či je možné uzavrieť platnú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, na podklade ktorej bude prevádzkovateľ distribučnej sústavy oprávnený žiadať

od výrobcu elektriny zaplatenie platby za prístup, bez dojednania o distribúcii elektriny.

Keďže s druhou otázkou nastolenou dovolateľom úzko súvisí prvá otázka týkajúca sa výkladu pojmu „prístup do distribučnej sústavy“, najvyšší súd posúdil obe právne otázky v ich vzájomnej prepojenosti.

93. Prv než dovolací súd pristúpi k samotnému posúdeniu dovolateľom nastolenej druhej právnej otázky, na základe ktorej najvyšší súd konštatuje prípustnosť, ale aj dôvodnosť dovolania žalovaného podaného v tejto časti, poukazuje na potrebu správneho výkladu dotknutého ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o energetike, v spojení s § 2 písm. a/ bod 12.2

a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, a to predovšetkým prihliadnutím na účel zákona o energetike a sledovaný úmysel zákonodarcu vyjadrený v dôvodovej správe, aby sa predišlo striktnému a príliš formalistickému výkladu právnych noriem zo strany súdov nižšej inštancie, ku ktorému došlo aj v danom prípade. Ohľadne toho dáva najvyšší súd do pozornosti nález ústavného súdu zo 4. mája 2010, sp. zn. III. ÚS 72/2010, ktorým ústavný súd vyslovil právny názor, že v súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych predpisov musí súd prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálnemu zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade niektorého ustanovenia právneho predpisu nemožno dbať len na jazykový či gramatický výklad. Podstatnú úlohu zohráva aj teologický výklad. V dôsledku tohto dovolací súd súhlasí so žalovaným, že pri výklade zákonného ustanovenia je potrebné sa pýtať na zámer zákonodarcu, ktorý daným ustanovením sledoval berúc do úvahy vôľu a úmysel strán sporu.

94. Pri posúdení druhej otázky o neplatnosti Zmluvy o prístupe uzatvorenej medzi žalobcom ako výrobcom elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy bolo podľa dovolacieho súdu nevyhnutné sa zaoberať výkladom pojmom

„prístup do distribučnej sústavy“ a „distribúcia elektriny“, nakoľko pre finálne posúdenie prejednávaneho prípadu dané pojmy predstavujú podstatnú skutočnosť, pričom strany sporu sa ohľadne uvedeného názorovo nezhodli. Legálna definícia pojmu (v žalovanom období) „prístup do distribučnej sústavy“ je obsiahnutá v ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, na základe ktorého sa ním rozumie právo využívať sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity (právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy výrobcov vyrobenú elektrinu). Podľa § 2 písm. b/ bodu 4 zákona o energetike sa distribúciou elektriny rozumie preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia na účel jej prepravy odberateľom elektriny. Vyššie uvedené pojmy predstavujú dve navzájom oddelené služby, ktoré je možné objektívne od seba oddeliť, ktorú skutočnosť dokazuje aj to, že tieto služby

si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú osobitne a v mnohých prípadoch si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú len jednu z uvedených služieb bez toho, aby si zároveň objednávali druhú. Ani z formulácie výkladu pojmu „prístup“ Nálezu (bod 21.1.) nie je možné vyvodiť, že distribúcia je priamo súčasťou prístupu. Jeho konštatovanie len potvrdzuje, že prístupom sa rozumie právo „vpúšťať“ vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, nie právo vpúšťať a prepravovať vyrobenú elektrinu. Z ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike vyplýva, že citovaný zákon upravuje nielen zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (§ 26 ods. 5), ale aj zmluvu o prístupe do sústavy. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie však vyplýva, že primárne sa zaoberali aplikáciou § 26 ods. 5 zákona o energetike v spojení s § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, avšak opomenutím aplikácie ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike. Ich porovnaním je možné podľa dovolacieho súdu konštatovať, že ust. § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. sa vzťahuje na všetkých účastníkov trhu (výrobcov aj odberateľov), kým § 27 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z. z. sa týka len výrobcov. Prístupom je potrebné rozumieť už samotné právo žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, do ktorej je výrobca pripojený, pričom je na voľbe a uvážení výrobcu, či toto svoje právo využije alebo nie. Zatiaľ čo distribúcia ako taká nie je predmetom dohody žalovaného s výrobcami (teda aj žalobcom), ale výhradne s odberateľmi, nakoľko spôsob distribúcie a platba za distribúciu je náležitosťou práve vzťahov s odberateľmi elektriny. Z daného dôvodu nie je možné považovať distribúciu za súčasť a nevyhnutnú podmienku prístupu pre účastníka trhu s elektrinou v postavení výrobcu elektriny. Predmetný názor, že prístup a distribúcia sú navzájom oddelené služby vyplýva aj z cenových rozhodnutí ÚRSO, ktorý rozlišuje tarifu za prístup do sústavy (účtovaná tak výrobcom a odberateľom) a tarifa za distribúciu (účtovaná výlučne odberateľom).

95. Dovolací súd ohľadne správnej interpretácie vyššie uvedených pojmov podotýka, že pri výklade právnej normy je nevyhnutné skúmať aj genézu zákona, vôľu a zámer sledovaný zákonodarcom. V tejto spojitosti dovolací súd poukazuje na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 257/2020 zo dňa 14.12.2021. Tento v bode 41 nálezu, konštatoval omyl konajúcich súdov pokiaľ právny vzťah medzi výrobcom elektrickej energie a prevádzkovateľom distribučnej sústavy posudzovali podľa zákona č. 251/2012 Z. z., hoci na základe písomnej zmluvy o pripojení vznikol právnym vzťah počas platnosti a účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. V bode 47. ústavný súd uviedol, „že medzi sťažovateľom a žalobcami nebolo v konaní pred všeobecnými súdmi sporné, že žalobcovia ako výrobcovia elektriny dodávajú elektrinu do distribučnej sústavy a že distribúcia elektriny medzi sťažovateľom a žalobcami dojednaná nebola. V tomto smere v konečnom dôsledku nemožno úplne opomenúť ani zákon č. 309/2018 Z. z., ktorým s účinnosťou od 1. januára 2019 došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. V zmysle § 2 písm. a) bodu 12.2 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity, a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a v prípade účastníka trhu s elektrinou iného ako výrobcu elektriny aj prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity

vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za prístup a cenu za poskytnutie distribučných služieb a súvisiacich služieb.“ V bode 48. konštatoval, že „dôvodová správa k zákonu č. 309/2008 Z. z. okrem iného uvádza: „Spresňuje sa definícia prístupu do sústavy z dôvodu doterajšieho rôzneho výkladu tejto definície. Spresnenie sa týka výroby elektriny vo vzťahu k jej dodávaniu do sústavy tak, že dodávanie elektriny do sústavy sa viaže na prístup do sústavy.“, a tiež «Upresňuje sa zákonná definícia zmluvy o prístupe a distribúcii elektriny tak, aby bolo jednoznačne definované, že výrobca elektriny užíva legálne distribučnú sústavu, ak má uzatvorený zmluvný typ „zmluva o prístupe a distribúcii elektriny“, ktorá nemusí nutne obsahovať aj predmet zmluvy distribúciu elektriny, ak túto službu výrobca elektriny nevyužíva. Doterajšia definícia uvedená obsahovala len implicitne.» Novelizácia tak de facto nespochybňuje koncepciu právnej úpravy vymedzenej v minulosti v zákone č. 656/2004 Z. z., ktorý v jeho § 21 podmienoval vznik práva výrobcu elektriny pripojiť zariadenie na výrobu elektriny k sústave splnením technických a obchodných podmienok prístupu a pripojenia do sústavy (v konaniach medzi sťažovateľom a žalobcami pred všeobecnými súdmi existencia pripojenia žalobcov do distribučnej sústavy spochybňovaná nebola, pozn.), ukladal výrobcovi elektrickej energie povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy, nie však povinnosť dojednaní o distribúcii elektriny. Ústavný súd tiež pre úplnosť dodáva, že zákonom č. 309/2018 Z. z. [§ 27 ods. 2 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2019] došlo k zakotveniu povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s prevádzkovateľom sústavy, ak výrobca elektriny dodáva elektrinu do sústavy, teda obdobne, ako to bolo za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý ustanovoval povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení do sústavy.

“Dovolený súd zároveň považuje za potrebné poukázať aj na prechodné ustanovenia § 96f ods. 1 obsiahnutého v zákone č. 251/2012 Z. z. účinného od 1.1.2019, v zmysle ktorého zmluvy uzatvorené medzi prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľom distribučnej sústavy a výrobcou elektriny do 31. decembra 2018, ktorých predmetom je umožnenie prístupu výrobcu elektriny do prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy, sa považujú za zmluvy podľa § 26 ods. 4 alebo ods. 5, aj keď neobsahujú záväzok prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy prepraviť príslušné množstvo elektriny. Účastníci zmlúv sú povinní uviesť uzatvorené zmluvy do súladu s týmto zákonom do 31. marca 2019.

96. Prihliadnuc na spomenuté ustanovenia zákona o energetike dovolací súd má za to, že súdy nižšej inštancie bez bližšieho odôvodnenia dospeli k nesprávnemu právnemu názoru, keď mali za to, že užívaním distribučnej sústavy a bez prepravy resp. distribúcie nemôže k užívaniu distribučnej sústavy zo strany žalobcu dochádzať. Záver, že prístup bez distribúcie nemôže existovať je nesprávny. V tomto smere sa dopustili nesprávnej interpretácie pojmu

„prístup do distribučnej sústavy“ a „distribúcia elektriny“ vo vzťahu k subjektu žalobcu v postavení výrobcu elektriny. Súdmi nižšej inštancie použitý výklad pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ považuje dovolací súd za formalistický, jazykový výklad bez bližšieho zamyslenia sa nad účelom predmetného zákonom použitého pojmu, úmyslom zákonodarcu a zmyslom celej právnej normy. Dané pojmy zároveň dovolací súd považuje za kľúčové aj pre samotné posúdenie ne/platnosti Zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014.

97. Vo vzťahu k tretej otázke dovolateľa týkajúcej sa posúdenia otázky (ne)odplatnosti žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a s tým súvisiacej vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu dovolací súd poukazuje na obsah Zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 (č. I. 49) čl. II, v zmysle ktorého bol dohodnutý záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému mesačný poplatok za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa príslušných platných a účinných rozhodnutí ÚRSO a všeobecne záväzných právnych predpisov, a to na základe vystavenej faktúry prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy (ďalej aj ako „PRDS“). V tejto spojitosti najvyšší súd poukazuje rozhodnutie sp. zn. 3 Obdo 18/2019, z ktorého vyplýva záver o tom, že výška odplaty za prístup do distribučnej sústavy nemusí byť v zmluve explicitne upravená, keď uzavrel, že prevádzkovatelia distribučných sústav majú právo na odplatu voči výrobcou elektriny, ktorí dodávajú elektrinu do ich distribučnej sústavy, a to aj napriek tomu, že medzi výrobcou elektriny a

prevádzkovateľom distribučnej sústavy nebola uzavretá osobitná písomná zmluva o prístupe, a teda medzi nimi neexistovala žiadna výslovná dohoda o cene za poskytovanie prístupu (bod 23.3. odôvodnenia).

98. S účinnosťou od 1.1.2014 došlo k zmene regulačného rámca na základe vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorá odbremenila koncových odberateľov elektriny tým, že časť nákladov na prevádzku distribučnej sústavy preniesla na výrobcov zavedením platby za prístup do sústavy, tzv. G-komponentu. Cena teda nebola určovaná rozhodnutím žalovaného, ale cenovou vyhláškou ÚRSO, a teda vyplývala priamo zo všeobecných právnych predpisov a cenových rozhodnutí (vyhláška ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v energetike v znení neskorších predpisov a cenové rozhodnutie ÚRSO č. 0015/2014/E, zo dňa 21.11.2013, ktorým určil pre regulovaný subjekt tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny a podmienky ich uplatnenia na obdobie od 1.1.2014 do 31.12.2014, čím stanovil 12 mesačnú rezervovanú kapacitu na celý rok 2014).

99. Platby tvoriace predmet konania sú platbami za prístup do distribučnej siete vo výške upravenej regulátorom, ktorými zákonodarca stanovil náklady udržiavania sústavy v prevádzkyschopnom stave. Z uvedeného vyplýva, že prijaté platby za prístup do distribučnej sústavy žalovaného boli úhradou nákladov udržiavania distribučnej siete v prevádzkyschopnom stave. Ak by žalobca zmluvu o prístupe neuzavrel, užíval by distribučnú sústavu bez právneho dôvodu, v dôsledku čoho by vznikalo na jeho strane bezdôvodné obohatenie na úkor vlastníka distribučnej sústavy.

100. Dovolací súd ohľadne vyjadrenia ceny v Zmluve o prístupe uvádza, že z citácie ustanovení vyhlášky, na ktoré súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku poukazuje v kontexte s jeho vyššie citovaným právnym názorom je zrejmé, že súd prvej inštancie sa snaží predostrieť právnu úvahu o tom, že ÚRSO síce bolo právnymi predpismi oprávnené určovať spôsob výpočtu maximálnej ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny, avšak nebolo oprávnené určovať spôsob výpočtu maximálnej ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a spôsob výpočtu maximálnej ceny a tarify za distribúciu elektriny. Tu však dovolací súd dáva do pozornosti, že súdmi nižšej inštancie predostretý výklad ustanovení § 2 a 3 vyhlášky o cenovej regulácii sa javí ako účelovo reštriktívny a v rozpore so samotným účelom dotknutých právnych predpisov, nakoľko z gramatického výkladu použitia spojky „a“ obsiahnutej tak v ustanovení § 2 písm. e) ako aj § 3 písm. e) vyhlášky o cenovej regulácii, ktorá je zlučovacou spojkou, je zrejmé, že táto spája dve samostatné skutočnosti, ktoré môžu ale nevyhnutne nemusia vždy tvoriť jeden ucelený celok. Je nelogické, aby práve predpisy oprávňovali ÚRSO na cenovú reguláciu prístupu do distribučnej sústavy a distribúcie elektriny a zároveň vylučovali jeho oprávnenie na cenovú reguláciu prístupu do distribučnej sústavy alebo cenovú reguláciu distribúcie elektriny. Zároveň z vyhlášky o cenovej regulácii ustanovenia § 26 ods. 23 vyplýva, že obsahuje výslovné spôsoby matematického výpočtu platby za prístup do distribučnej sústavy, ktorý mechanizmus výpočtu bol одобorený aj zo strany Ústavného súdu SR v jeho náleze sp. zn.: PL. ÚS 17/2014.

Tvrdenie súdov nižšej inštancie, že vyhláška ÚRSO o cenovej regulácii v elektroenergetike stanovuje len cenu za prístup a distribúciu, bez možnosti stanoviť samotnú cenu za prístup, teda nie je možné považovať za právne súladné a rovnako ani súladné s nálezhom Ústavného súdu SR sp. zn.: PL. ÚS 17/2014.

101. Keďže žalobca prístup v rozhodnom období využíval, teda vpúšťal vyrobenú energiu do distribučnej sústavy, a to najprv na základe uzatvorenej dohody medzi stranami za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. a následne na základe písomne uzatvorenej Zmluvy o prístupe na základe § 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z., v súlade s Nálezhom Ústavného súdu SR, žalobcovi vznikla povinnosť platiť poplatok za prístup do distribučnej siete žalovaného. Jedná sa o odplatu za užívanie distribučnej sústavy žalovaného a s tým súvisiacej žalovaným žalobcovi opakovane a pravidelne dlhodobo poskytovanej služby, ktorá služba je žalovaným žalobcovi poskytovaná na podnet samotného žalobcu a v jeho prospech za účelom výkonu podnikateľskej činnosti žalobcu a dosahovania zisku.

102. S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd konštatuje, že súdy nižšej inštancie sa dopustili nesprávnej interpretácie a aplikácie ust. § 26 ods. 5, § 27 ods. 1 písm. b/, § 96 ods. 7-9 zákona č. 251/2012 Z. z., keď konštatovali, že Zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 nemohla byť platne uzatvorená ak neobsahovala zároveň aj dojednanie „distribúcie elektriny“, ako jej

podstatnej náležitosti v dôsledku čoho vyslovili záver o jej neplatnosti pre obchádzanie zákona o energetike a výrobcovi elektriny ako aj z dôvodu nezrozumiteľného a neurčitého spôsobu určenia ceny v danej zmluve.

103. Dovolací súd ešte pre úplnosť dodáva, že ak by aj prijatý záver súdmi nižšej inštancie o neplatnosti Zmluvy o prístupe uzavretej podľa zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike bol považovaný za správny, uvedené by sa netýkalo povinnosti uhrádzať žalovanému platby za prístup, nakoľko daná povinnosť žalovanému vznikla už na základe Zmluvy o pripojení zo dňa 19.10.2010, ktorú uzavreli žalobca so žalovaným za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. a to v spojitosti s právnym najvyššieho súdu vyjadreného v jeho uznesení sp. zn. 3Obdo/18/2019, podľa ktorého „v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe - ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval - by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku priamo vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. Zjednodušene povedané, aby mohol výrobca elektriny (t. j. žalobca) vyrábať elektrinu a dosahovať zisk z predmetu svojej činnosti ako základného znaku podnikania, musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z. vrátane uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Následne sa výrobca elektriny nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok (resp. povinností)“. Vzhľadom na uvedené žalobcovi vznikla povinnosť uhrádzať žalovanému platby za prístup už na základe Zmluvy o pripojení zo dňa zo dňa 19.10.2010, pričom následne uzavretie Zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/252 zo dňa 19.3.2014 danú povinnosť len potvrdilo.

104. Ohľadne štvrtej otázky nastolenej dovolateľom spočívajúcej v nesprávnej aplikácii ustanovenia § 451 ods. 2 OZ na predmet sporu a opomenutia aplikácie § 457 OZ, ktorej prípustnosť dovolateľ vyvodzoval z ust. § 421 ods. 1 písm. a/, dovolací súd poznamenáva, že dovolateľ by mal v dovolaní v zmysle hore uvedeného dovolacieho dôvodu: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

105. K takto nastolenej otázke najvyšší súd konštatuje, že na jej riešení odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie. Kľúčovou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, bolo konštatovanie neexistencie dohody o prístupe medzi žalobcom a žalovaným, a s tým spojenej nedôvodnosti uhrádzania platieb za prístup žalovanému. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na vyššie uvedených záveroch, možno preto uzavrieť, že takto žalobcom položená otázka nepredstavovala kľúčovú otázku, na základe ktorej by odvolací súd založil svoje rozhodnutie - nebola teda pre jeho právne závery otázkou podstatnou. Tu dovolací súd ešte uvádza, že pre posúdenie - či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej - a teda aj pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Táto je aj vzhľadom na vyššie vyslovený záver dovolacieho súdu pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného irelevantná.

106. Na záver dovolací súd ešte k posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného Nálezu ústavného súdu poukazuje na nález sp. zn. III. ÚS 257/2020-256, ktorý v bode 49 odôvodnenia skonštatoval, že nález ústavného súdu PL. ÚS 17/2014 dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje. Zhodne aj v uznesení ústavného súdu III. ÚS 167/2022-250 bolo konštatované, v bode 21.,

že právne závery nálezu PL. ÚS 17/2014 sa na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovaným nevzťahujú, nakoľko bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, a teda nález PL. ÚS 17/2014 dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. S ohľadom na uvedené preto Nález na rozhodovaný spor nedopadá, nakoľko nemožno dospieť k záveru, že by medzi žalobcom a žalovaným nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy.

107. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení druhej právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) a zároveň dôvodne namietal aj nesprávne právne posúdenie ohľadne prvej a tretej právnej otázky (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), pričom rozhodnutie bolo postihnuté aj vadou zmätočnosti, najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcom výroku (§ 449 ods. 2 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 CSP).

108. V ďalšom konaní sú sudy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 CSP).

109. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

110. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.